

Bruselj, 28.5.2018
COM(2018) 340 final

2018/0172 (COD)

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o zmanjšanju vpliva nekaterih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo na okolje

(Besedilo velja za EGP)

{SEC(2018) 253 final} - {SWD(2018) 254 final} - {SWD(2018) 255 final} -
{SWD(2018) 256 final} - {SWD(2018) 257 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Količina morskih odpadkov iz plastike v oceanih in morjih narašča v škodo ekosistemov, biotske raznovrstnosti in potencialno zdravja ljudi ter povzroča splošno zaskrbljenost. Hkrati se izgublja dragocen material, ki bi ga bilo, potem ko se zavrže, mogoče vrniti v gospodarstvo. Plastika predstavlja 80–85 % celotne količine morskih odpadkov, merjene s štejetjem na obalah.

Plastični proizvodi za enkratno uporabo predstavljajo po številu približno polovico vseh morskih odpadkov, najdenih na evropskih obalah. Deset najpogostejše najdenih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo predstavlja 86 % vseh plastičnih proizvodov za enkratno uporabo (kar po številu pomeni 43 % vseh morskih odpadkov, najdenih na evropskih obalah). Ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko, predstavlja dodatnih 27 % morskih odpadkov, najdenih na evropskih obalah. Ta pobuda je zato osredotočena na deset najpogostejše najdenih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo in ribolovno orodje, ki po številu skupaj predstavljajo približno 70 % teh morskih odpadkov.

Plastika je široko dostopna, obstojna ter ima pogosto strupene in druge škodljive učinke. Zaradi njene obstojnosti se vplivi odpadkov iz plastike povečujejo, saj se vsako leto v oceanih nakopiči več odpadkov iz plastike. Ostanke plastike je danes mogoče najti v številnih osebkih morskih vrst, kot so morske želve, tjujnji, kiti in ptice, pa tudi v osebkih več vrst rib in lupinarjev, zaradi česar vstopajo v prehransko verigo. Poleg tega, da so morski odpadki iz plastike škodljivi za okolje in potencialno za zdravje ljudi, škodijo tudi dejavnostim, kot so turizem, ribištvo in ladijski promet.

Osnovni vzroki za povečevanje količine odpadkov iz plastike in njihovo širjenje v morskem okolju so povezani z vrednostno verigo in trgom plastike ter ravnanjem posameznikov in družbenimi trendi. Do sedanjega stanja je privedlo več dejavnikov, vključno s široko razpoložljivostjo plastike, trendom porabe zaradi praktičnosti ter pomanjkanjem spodbud za zagotavljanje ustreznega zbiranja in obdelave odpadkov, ki vodijo do slabega upravljanja in nezadostne infrastrukture.

Evropa ima odgovornost ukrepanja na področju odpadkov v morju, ki izvirajo iz Evrope, in se j tudi zavezala k ukrepom na globalni ravni, zlasti prek skupin G7 in G20, pa tudi prek izvajanja ciljev OZN glede trajnostnega razvoja¹. S to pobudo bo EU postala vodilni akter na svetovni ravni po prizadevanjih, s čimer si bo zagotovila kredibilnost, njeno mednarodno ukrepanje na tem področju pa bo dobilo večjo težo.

Problematika morskih odpadkov ima čezmejne razsežnosti, ker se odpadki prenašajo v morskem okolju in torej lahko odpadki, ki izvirajo iz ene države, vplivajo na druge države. Potrebni so skupni ukrepi za zmanjšanje količine morskih odpadkov ob hkratnem zagotavljanju enotnega trga z visokimi okoljskimi standardi in pravne varnosti za podjetja. Zato se je Evropska komisija v okviru svoje strategije za plastiko² zavezala, da bo proučila nadaljnje ukrepanje za obravnavanje morskih odpadkov iz plastike, ki temelji na razdrobljenih

¹ Zlasti cilj trajnostnega razvoja 14, tj. „ohranjati in vzdržno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj“ in cilj trajnostnega razvoja 12, tj. „odgovorna poraba in proizvodnja“.

² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Evropska strategija za plastiko v krožnem gospodarstvu“ (COM(2018) 28 final).

prizadevanjih v državah članicah EU in sledi pristopu, uporabljenemu za lahke plastične nosilne vrečke.

Ta pobuda je osredotočena na evropski prispevek k morskim odpadkom iz mikroplastike. Dopolnjuje druge evropske politike za reševanje problematike morskih odpadkov, kot so okvirne zakonodaje EU o odpadkih, odpadnih vodah in morskem okolju, pa tudi zakonodaja EU o pristaniških sprejemnih zmogljivostih.

Glavni cilj te pobude je preprečiti nastajanje in zmanjšati količino morskih odpadkov iz plastike iz plastičnih proizvodov za enkratno uporabo in ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko, z dopolnjevanjem ukrepov, ki so že predvideni v okviru strategije EU za plastiko, odpravo ugotovljenih vrzeli v obstoječih ukrepih in zakonodaji ter nadaljnjo krepitvijo sistemskega pristopa EU k tej problematiki. Strategija za plastiko že vključuje posebne ukrepe za mikroplastiko, ki predstavlja pomemben delež morskih odpadkov iz plastike: omejitve iz uredbe REACH³ za namerno dodano mikroplastiko v proizvodih in oksoplastiko ter ukrepe za mikroplastiko iz drugih virov (pnevmatike, tekstilni izdelki in plastični peleti). Zato je pobuda osredotočena na makroplastiko, tj. plastične proizvode za enkratno uporabo in ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko.

Pobudo bi bilo treba obravnavati v širšem okviru prehoda na krožno gospodarstvo. Podpirala bo inovativne rešitve za nove poslovne modele, alternativne proizvode za večkratno uporabo in alternativne proizvode za enkratno uporabo. Ta sistemska sprememba in vsebinska nadomestitev bo tudi spodbujala biološke alternativne proizvode in inovativno bioekonomijo ter prinesla nove priložnosti za podjetja in povečala praktičnost za potrošnike.

Poleg tega bo pobuda, zlasti v povezavi s plastenkami za pijačo, neposredno pozitivno vplivala na stopnje zbiranja, kakovost zbranega materiala in poznejše recikliranje, in sicer z zagotavljanjem priložnosti podjetjem za recikliranje in možnosti za povečanje pretvarjanja recikliranih materialov v proizvode.

Z reševanjem problematike morskih odpadkov se ustvarjajo gospodarske priložnosti. Krožno gospodarstvo spodbuja konkurenčnost naših podjetij s prispevanjem k ustvarjanju z viri gospodarstva, brezogljičnega gospodarstva in delovnih mest za njegovo ohranjanje. Inovacije v zasnovi proizvodov za preprečevanje nastajanja odpadkov iz plastike in mikroplastike, pa tudi naložbe v preprečevanje nastajanja morskih odpadkov (npr. v obdelavo odpadkov in odpadne vode, v pristaniške sprejemne zmogljivosti ali recikliranje ribiških mrež) ter trajnostne alternativne materiale, proizvode in poslovne modele lahko ustvarijo delovna mesta ter okrepijo tehnična in znanstvena znanja in spretnosti, pa tudi konkurenčnost industrije na področjih, za katera se povečuje zanimanje v svetu.

Morski odpadki se na evropskih obalah spremljajo že več let na podlagi usklajenih metod, ki temeljijo na štetjih⁴. Število morskih odpadkov je mednarodno sprejeto kot ustrezen kazalnik sestave morskih odpadkov, primeren za oblikovanje politike.

³ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) ter o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije in o spremembi Direktive 1999/45/ES ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, 30.12.2006, str. 1).

⁴ Poročila, ki so jih pripravile države članice in zbralo Skupno raziskovalno središče v okviru izvajanja okvirne direktive o morski strategiji.

V spodnji preglednici je kratek pregled plastičnih proizvodov za enkratno uporabo in ribolovnega orodja ter ukrepov, predvidenih v predlogu Komisije.

	Zmanjšanje porabe	Tržna omejitev	Zahteva glede zasnove proizvodov	Zahteve za označevanje	Razširjena odgovornost proizvajalca	Cilj glede ločenega zbiranja	Ukrepi ozaveščanja
Posode za živila	X				X		X
Lončki za pijačo	X				X		X
Vatirane palčke		X					
Jedilni pribor, krožniki, mešalne palčke, slamice		X					
Palčke za balone		X					
Baloni				X	X		X
Zavitki in ovoji					X		X
Vsebniki za pijačo, njihovi pokrovčki in zamaški			X		X		X
– plastenke za pijačo			X		X	X	X
Filtri za tobačne izdelke					X		X
Higienski izdelki:							
– vlažilni robčki				X	X		X
– higienski vložki				X			X
Lahke plastične nosilne vreče					X		X
Ribolovno orodje					X		X

• Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike

Glede na to, da je pobuda osredotočena na učinkovitejšo rabo virov ter na splošno učinkovitejše in krožno gospodarstvo na področju plastike, z večjo gospodarsko in okoljsko uspešnostjo, je v celoti usklajena s cilji politike krožnega gospodarstva. Krožno gospodarstvo je sestavni del desetih prednostnih nalog Komisije predsednika Junckerja, zlasti prve prednostne naloge v zvezi z delovnimi mesti, rastjo in naložbami. Ta pobuda je bila napovedana tudi v strategiji EU za plastiko, in sicer kot del ključnih ukrepov, načrtovanih v okviru akcijskega načrta za krožno gospodarstvo.

Predlog je skladen z uveljavljeno zakonodajo EU na področju odpadkov in voda ter jo dopolnjuje, zlasti okvirno direktivo o odpadkih⁵, direktivo o embalaži in odpadni embalaži⁶, okvirno direktivo o morski strategiji⁷ in direktivo o čiščenju komunale odpadne vode⁸.

⁵ Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L 312, 22.11.2008, str. 3).

⁶ Direktiva 94/62/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 1994 o embalaži in odpadni embalaži (UL L 365, 31.12.1994, str. 10).

⁷ Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (UL L 164, 25.6.2008, str. 19).

⁸ Direktiva Sveta 91/271/EGS z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode (UL L 135, 30.5.1991, str. 40).

V veljavni zakonodaji o odpadkih so določeni splošni cilji glede preprečevanja nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi v zvezi s preprečevanjem nastajanja in zmanjšanjem količine morskih odpadkov, medtem ko je izbira ukrepov prepuščena državam članicam. Ta predlog določa posebne cilje in ukrepe za reševanje problematike najpogostejše zavrženih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo in ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko. Zato dopolnjuje cilj iz člena 9 okvirne direktive o odpadkih, kot je bila spremenjena leta 2018, da države članice sprejmejo ukrepe za ustavitev nastajanja morskih odpadkov ter ukrepe za preprečevanje in odstranjevanje odpadkov ter boj proti njim. Predlog dopolnjuje tudi člen 8 okvirne direktive o odpadkih z vzpostavitvijo shem razširjene odgovornosti proizvajalca na ravni držav članic za kritje stroškov preprečevanja smetenja in ravnanja z odpadki, vključno z odstranjevanjem odpadnih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo.

Ta predlog dopolnjuje okvirno direktivo o morski strategiji, ki določa, da morajo države članice do leta 2020 doseči dobro okoljsko stanje morskih voda. Okvirna direktiva o morski strategiji z enim deskriptorjem, namenjenim morskim odpadkom, določa, da morajo države članice vzpostaviti programe ukrepov za zagotovitev, da „količine in sestava morskih odpadkov ne povzročajo škode morskemu ali obalnemu okolju“. Dolgotrajno delo v okviru okvirne direktive o morski strategiji za spremljanje morskih odpadkov na evropskih obalah predstavlja znanstveno podlago tega zakonodajnega predloga. Za določene proizvode ta predlog presega zahteve iz okvirne direktive o morski strategiji, tako da ureja posamezne vire onesnaževanja z opredelitvijo vzrokov in poti onesnaževanja morij s plastiko.

Zagotovljena je tudi skladnost z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode, ki vsebuje zahteve za zbiranje in čiščenje komunalne odpadne vode ter merila kakovosti za čiščenje. Čeprav navedena direktiva omogoča zajetje precejšnjega dela onesnaževanja, trenutno ni dovolj učinkovita, zlasti kar zadeva zajem in čiščenje preplavljene vode ob neurjih. Poleg tega se nekaterih odplaknjenih proizvodov, kot so plastične vatirane palčke in higienski pripomočki, ne da dobro zajeti z obstoječimi napravami, zaradi česar pristanejo na evropskih obalah. Ta zakonodajni predlog dopolnjuje navedeno direktivo, pri čemer predlaga ukrepanje pred čiščenjem odpadne vode z ozaveščanjem, razširjeno odgovornostjo proizvajalca in zahtevami glede označevanja za nekatere plastične proizvode za enkratno uporabo.

Ta predlog uvaja tudi ukrepe za boljše upravljanje odpadnega ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko in se vrne na obalo, ter njegovo financiranje. Pričakuje se, da se bo s temi mehanizmi in spodbudami povečal delež vrnjenega ribolovnega orodja ob koncu njegove življenjske dobe. Ravnanje z odpadki, nastalimi iz ribolovnega orodja, v določenem obsegu urejajo in finančno podpirajo številni instrumenti EU, ki obravnavajo zlasti povezavo med splošnimi pravili o odpadkih iz morskih virov in ribolovnega orodja ter sledenjem izgubljenega ali zavrženega ribolovnega orodja na morju in poročanjem o njem. Ta predlog dopolnjuje veljavno zakonodajo o pristaniških sprejemnih zmogljivostih⁹ za sprejem odpadkov z ladij, ki se trenutno revidira¹⁰. Predlagani pregled vključuje ribiška plovila v sistemu 100-odstotnih posrednih pristojbin, ki tem plovilom zagotavlja pravico, da vse svoje odpadke oddajo v pristaniščih, vključno z zavrženim ribolovnim orodjem. Poleg tega dopolnjuje tudi predvideno revizijo uredbe o nadzoru ribištva¹¹, ki krepi določbo o poročanju o izgubljenem ribolovnem orodju in določbe, ki se nanašajo na izvelek izgubljenega orodja.

⁹ Direktiva 2000/59/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2000 o pristaniških zmogljivostih za sprejem ladijskih odpadkov in ostankov tovora (UL L 332, 28.12.2000, str. 81).

¹⁰ COM(2018) 33 final.

¹¹ Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike (UL L 343, 22.12.2009, str. 1).

Sedanji predlog obravnava le del vprašanja morskih odpadkov. Vključen je v splošen celovit in usklajen evropski pristop za odpravo vseh virov morskih odpadkov iz plastike, kot je podrobno opisan v nedavno sprejeti strategiji za plastiko. Ta strategija poudarja vrzeli ali pomanjkljivosti veljavnega pravnega in političnega okvira za reševanje problematike morskih odpadkov iz plastike ter predlaga ciljno usmerjene ukrepe za izboljšanje preprečevanja nastajanja, zbiranja in možnosti recikliranja plastike, zlasti plastične embalaže. Namenjena je tudi oblikovanju regulativnega okvira za biorazgradljivo plastiko za preprečevanje škode ekosistemom. Evropska agencija za kemikalije pripravlja dokumentacijo za omejitve v zvezi z mikroplastičnimi delci, ki se namenoma dodajajo pripravkom, kot so kozmetični izdelki, in uporabo oksorazgradljive plastike; pripravljajo se ukrepi za mikroplastiko, ki se v proizvodih ne uporablja namenoma, ampak nastaja med njihovo uporabo, kot na primer pri pnevmatikah in tekstilnih izdelkih, pa tudi za zmanjšanje uhajanja predproizvodnih plastičnih peletov.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Poleg opisanih okoljskih ciljev je predlog namenjen zaščiti notranjega trga pred dodatno razdrobljenostjo, kar je eden od ključnih ciljev Unije.

Pobuda v celoti podpira načelo inovativnosti in z njim povezane olajševalne ukrepe v okviru strategije za plastiko za spodbujanje inovacij in naložb za krožne rešitve, kot so sredstva EU za raziskave v okviru Obzorja 2020 ter evropski strukturni in investicijski skladi.

Splošneje bo ta pobuda prispevala k doseganju ciljev Združenih narodov glede trajnostnega razvoja 12 in 14¹², ciljev sporočila o mednarodnem upravljanju oceanov¹³ in zavez, sprejetih na konferenci Naš ocean na Malti leta 2017. Ta pobuda je skladna s strategijo iz leta 2017 za najbolj oddaljene regije¹⁴, ki priznava potencial teh regij za rast na področju turizma in modrega gospodarstva, pa tudi krožnega gospodarstva.

Nazadnje, pobuda je skladna tudi z mednarodnimi obveznostmi EU na področju trgovinske politike, zlasti z zagotavljanjem nediskriminacije med proizvodi, proizvedenimi v EU, in uvoženimi proizvodi.

Predlog bo tudi pomagal doseči prednostni cilj 1 sedmega okoljskega akcijskega programa do leta 2020: „varovanje, ohranjanje in izboljšanje naravnega kapitala Unije“¹⁵. Skladen je tudi s prednostnim ciljem 4, ki zahteva, da ima javnost dostop do jasnih okoljskih informacij na nacionalni ravni. V ta namen predlog vključuje navzkrižna sklicevanja ter zagotavlja skladnost z zahtevami Direktive 2003/4/ES¹⁶ in direktivo INSPIRE¹⁷.

¹² Države so leta 2015 sprejele agendo za trajnostni razvoj do leta 2030 in njenih 17 ciljev trajnostnega razvoja. Cilj Združenih narodov glede trajnostnega razvoja 12, tj. zagotoviti trajnostne načine porabe in proizvodnje, in cilj 14, tj. preprečevanje in znatno zmanjšanje vseh vrst onesnaževanja morij, zlasti tistega, ki izvira iz dejavnosti na kopnem, vključno z morskimi odpadki in onesnaženjem s hranili, do leta 2025.

¹³ SWD(2016) 352 final.

¹⁴ COM(2017) 623 final.

¹⁵ Sklep št. 1386/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o splošnem okoljskem akcijskem programu Unije do leta 2020 z naslovom „Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta“ (UL L 354, 28.12.2013, str. 171).

¹⁶ Direktiva 2003/4/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2003 o dostopu javnosti do informacij o okolju in o razveljavitvi Direktive Sveta 90/313/EGS (UL L 41, 14.2.2003, str. 26).

¹⁷ Direktiva 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2007 o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti (INSPIRE) (UL L 108, 25.4.2007, str. 1).

Cilj predloga je tudi zagotoviti obveznosti enostavnega spremljanja in poročanja za omejitve upravnega bremena za države članice v skladu s pristopom EU za boljše pravno urejanje¹⁸ ter preverjanjem ustreznosti poročanja in spremljanja¹⁹.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Glavni cilj predloga je preprečiti in zmanjšati vpliv nekaterih plastičnih proizvodov na okolje, zlasti vodno okolje. Ta cilj bo dosežen z opredelitvijo posebnih ciljev in ukrepov za preprečevanje nastajanja odpadkov in ravnanje z njimi, povezanih s plastičnimi proizvodi za enkratno uporabo, ki so najpogostejše najdeni na obalah v Uniji, in ribolovnim orodjem, ki vsebuje plastiko. Če se bo to izvajalo usklajeno po vsej Uniji, bo predlog prispeval tudi k nemotenemu delovanju trga Unije. Ob upoštevanju navedenega predlog temelji na členu 192(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

• Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)

Ker se lahko odpadki raznašajo z vetrom, tokovi in plimovanjem, ima problematika onesnaževanja s plastiko in morskih odpadkov čezmejne razsežnosti, zato je države članice, ki si delijo ista morja in vodne poti, ne morejo reševati samostojno. Ukrepi, ki jih je treba sprejeti, morajo biti usklajeni, s čimer se zagotovi, da prizadevanja na eni strani morij niso ogrožena zaradi pomanjkanja ukrepov na drugi strani. Zato se lahko nastajanje morskih odpadkov učinkovito prepreči in zmanjša le z usklajenim in celovitim pristopom politike in ukrepi na ravni EU. Poleg tega je glede na globalno razsežnost problematike to sodelovanje okrepljeno z evropskimi ukrepi in vključitvijo v evropske konvencije o regionalnih morjih, ki so vse sprejele regionalne akcijske načrte za boj proti morskim odpadkom, pa tudi z globalnimi zavezami EU in njenih držav članic, na primer v okviru agencije UNEA in ciljev trajnostnega razvoja.

Če države članice sprejemajo ukrepe neusklajeno ter se ti ukrepi razlikujejo glede na obseg, poudarek in raven zastavljenih ciljev, obstaja tveganje razdrobljenosti trga. Sedanji ukrepi so osredotočeni na različne plastične proizvode in vključujejo različne pristope (kot so prepoved plastičnih vatiranih palčk v Italiji in francoska pravila, ki omejujejo trženje plastičnih kozarcev in krožnikov za enkratno uporabo, razen če izpolnjujejo posebna merila glede biološke razgradljivosti). To bi lahko privedlo do različnih omejitev dostopa do trga med državami članicami ter ovir za prosti pretok blaga in enake konkurenčne pogoje med proizvajalci v različnih državah, kar bi ogrozilo učinkovito doseganje cilja glede zmanjšanja količine morskih odpadkov, ki ima širše vplive na ravni EU in mednarodni ravni. Zato je treba vzpostaviti usklajen zakonodajni okvir, v katerem bodo določeni skupni cilji in ukrepi na ravni EU za preprečevanje nastajanja in zmanjšanje količine morskih odpadkov, tako da se bodo ukrepi držav članic osredotočali na posebne plastične proizvode za enkratno uporabo in ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko. Vrste ukrepov, ki jih je treba uporabiti, se, čeprav temeljijo na skupni oceni, razlikujejo glede na vrsto plastičnih proizvodov, ob upoštevanju dodane vrednosti morebitnih ukrepov EU in dopolnjevanja z ukrepi držav članic EU.

Pri nekaterih proizvodih se je mogoče s problematiko smetenja (npr. pokrovčki in zamaški vsebnikov za pijačo) in drugimi vplivi na okolje najučinkoviteje spoprijeti s spremembami zasnove proizvodov in prehodom na bolj trajnostne nadomestke (npr. nadomestitev plastičnih

¹⁸ SWD(2015) 111 final.

¹⁹ COM(2017) 312 final.

materialov). V takih primerih, kjer obstaja jasna povezava z zahtevami za proizvode in dostopom do notranjega trga, so pomembni enaki konkurenčni pogoji za podjetja.

Poleg tega ta zakonodajni predlog v skladu z načelom subsidiarnosti pri nekaterih ukrepih državam članicam omogoča določeno mero prilagodljivosti, da lahko izberejo najprimernejše posebne metode izvajanja in zbiranja podatkov. Na primer, države članice imajo široko diskrecijsko pravico pri odločanju o ustreznosti nacionalnih ukrepov, odvisno od lokalnih pogojev, za izvajanje cilja EU glede znatnega zmanjšanja porabe nekaterih proizvodov.

- **Sorazmernost**

Predlog je ciljno usmerjen in sorazmeren, saj se osredotoča na najpogostejše najdene plastične proizvode na evropskih obalah po številu, in sicer plastične proizvode za enkratno uporabo in ribolovno orodje. Upoštevanje proizvodov po številu je najboljši razpoložljivi kazalnik vplivov na okolje, družbo in gospodarstvo. Ta pobuda je osredotočena na deset najpogostejše najdenih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, ki po številu predstavljajo 86 % vseh plastičnih proizvodov za enkratno uporabo (in s tem 43 % vseh morskih odpadkov). Urejanje vseh plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, ki so najdeni na obalah, ne bi bilo sorazmerno v primerjavi z morebitno dodano vrednostjo. Nastali bi nepotrební stroški in breme za države članice.

Ukrepi za ribolovno orodje temeljijo na načelu „onesnaževalec plača“, njihov cilj pa je zlasti zagotoviti, da proizvajalci ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko, prevzamejo odgovornost za fazo odpadkov svojih proizvodov, zlasti z izboljšanjem njihovega ločenega zbiranja in čiščenja, še posebno z recikliranjem in ponovno uporabo. Ti ukrepi omogočajo pozitivne spodbude za ribiče, da vrnejo orodje na obalo, ter zagotavljajo, da to ne predstavlja nesorazmernega bremena za gospodarske subjekte v ribiškem sektorju, zlasti male gospodarske subjekte.

Predlog je primeren za obravnavanje nujne okoljske problematike ter, skupaj z veljavno zakonodajo in ukrepi iz strategije za plastiko, za doseganje ambicioznih okoljskih rezultatov, ob hkratnem doseganju pozitivnih gospodarskih učinkov, omejenem, vendar pozitivnem učinku na neto zaposlovanje, spodbujanju inovacij, zagotavljanju javne sprejemljivosti in prispevanju k učinkovitejši rabi virov.

Priložena ocena učinka vsebuje več podrobnosti o sorazmernosti elementov v tem zakonodajnem predlogu.

- **Izbira instrumenta**

Za obravnavanje vseh plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, na katere bi se osredotočal en pravni instrument z opredelitvijo posebnih ciljev in ukrepov za preprečevanje in zmanjšanje njihovega vpliva na morske odpadke, se predlaga namenski zakonodajni instrument. Tak namenski zakonodajni instrument se šteje za najprimernejšega za preprečevanje razdrobljenosti pravnega okolja v primerjavi z alternativnim pristopom, ki bi vključeval spremembo več pravnih instrumentov, kot so okvirna direktiva o morskí strategiji, direktiva o embalaži in odpadni embalaži, okvirna direktiva o odpadkih, direktiva o pristaniških sprejemnih zmogljivostih ali uredba o nadzoru ribištva.

Medtem ko je za nekatere proizvode potrebna uskladitev na ravni EU, pa je treba državam članicam za druge plastične proizvode za enkratno uporabo in ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko, v skladu z veljavno zakonodajo EU o odpadkih pustiti nekaj prožnosti, da izberejo najprimernejše pravne, upravne in ekonomske instrumente za izvajanje opredeljenih ciljev in ukrepov. Zato je direktiva ustrezen pravni instrument za doseganje predvidenih ciljev in ukrepov.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCEN UČINKA

• Naknadne ocene/preverjanje ustreznosti veljavne zakonodaje

Za namene tega zakonodajnega predloga je bil pripravljen izčrpen pregled veljavne zakonodaje za razumevanje, kje so potrebni dopolnilni ukrepi EU za reševanje problematike smetenja s plastičnimi proizvodi za enkratno uporabo in njihovega vpliva na okolje. Ker se zakonodaja pogosto osredotoča na različne poti, je razdrobljena v smislu poudarkov in ciljev ter še nima potrebnega vpliva na morske odpadke.

Kot je pojasnjeno v oddelku 2, je v nedavno sprejeti strategiji za plastiko opredeljena potreba po zakonodajnem predlogu na ravni EU, ki bi se posebej osredotočal na plastične proizvode za enkratno uporabo.

V skladu z zakonodajo EU o odpadkih bi se morali vsi odpadki zbirati in ustrezno obdelati. Ta zakonodaja določa cilje glede recikliranja za komunalne odpadke (65 % do leta 2030) in plastično odpadno embalažo (55 % do leta 2030), ki bodo dodatno povečali zajemanje odpadkov iz plastike. Vendar lahko države članice te cilje dosežejo brez povečanja prizadevanj za zmanjšanje smetenja. Najnovejše spremembe okvirne direktive o odpadkih bodo od držav članic zahtevale, naj sprejmejo ukrepe za opredelitev glavnih virov morskih odpadkov ter sprejmejo ukrepe za preprečevanje nastajanja in zmanjšanje količine odpadkov iz zadevnih virov. Vendar bodo različni dejavniki, povezani z neustrezno infrastrukturo za odpadke in neprimernim ravnanjem potrošnikov, še vedno povzročali smetenje in uhajanje plastike v okolje. Ta pobuda dopolnjuje novo zakonodajo o odpadkih z zagotavljanjem rešitev na evropski ravni za velik del virov smetenja. Poudarja pomen pravnega instrumenta, osredotočenega na proizvode, ki ga potrjujejo rezultati, pridobljeni z direktivo o plastičnih vrečkah, ki je bila prvi tovrstni evropski instrument ter s pomočjo katere je bilo doseženo dejansko zmanjšanje porabe in z njo povezanih vplivov ciljnega proizvoda na okolje.

Ocena programov ukrepov, izvedena v okviru okvirne direktive o morski strategiji, kaže, da zagotavljajo koristen pregled sprejetih ali načrtovanih ukrepov, vendar da so potrebni dodatni ukrepi, da bi postali učinkoviti. Ta zakonodajni predlog gre korak naprej z urejanjem posameznih virov onesnaževanja na podlagi opredelitve vzrokov in poti onesnaževanja morja z odpadki iz plastike.

Ena od omejitev direktive o čiščenju komunalne odpadne vode, ki se trenutno ocenjuje, se nanaša na zahteve za zajem in čiščenje preplavljene vode ob neurjih, ki bi jih bilo treba ponovno proučiti. Ta novi zakonodajni predlog je namenjen reševanju tega vprašanja s spodbujanjem kampanj ozaveščanja in zahtev glede označevanja za preprečevanje splakovanja plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, ki se jih ne da dobro zajeti z vsemi sistemi za čiščenje odpadnih voda.

Odpadke iz ribolovnega orodja urejajo številni instrumenti EU. Kljub temu pa so še vedno opazne vrzeli. Zlasti trenutno ni posebne spodbude za gospodarske subjekte za zagotavljanje najvišje stopnje vračanja odpadkov iz ribolovnega orodja na obalo, prav tako pa ni vzpostavljenih mehanizmov za delitev bremena. Zato je revizija direktive o pristaniških sprejemnih zmogljivostih, ki se izvaja, povezana s tem predlogom za urejanje ribolovnega orodja, saj odpravlja prejšnje odvrtilne dejavnike za ladje, da pripeljejo svoje smeti in ulovljene odpadke na obalo. Poleg tega revizija uredbe o nadzoru ribištva zahteva označevanje orodja, zato da se lahko oprema za izvelek prevaža na krovu, da se lahko izgubljeno orodje izvleče ali da se lahko v primeru, če tega orodja ni mogoče izvleči, njegova izguba prijavi z vsakodnevnim elektronskim poročanjem. Vendar je mogoče sedanji zakonodajni okvir dodatno okrepiti z zagotavljanjem spodbud za učinkovitejše upravljanje

ribolovnega orodja kot posebno ravnanje z odpadki in toka recikliranja. Ta novi zakonodajni predlog je namenjen reševanju tega s shemo razširjene odgovornosti proizvajalca.

- **Posvetovanja z zainteresiranimi stranmi**

V okviru javnega posvetovanja, ki je potekalo od decembra 2017 do februarja 2018, je bilo prejetih več kot 1 800 prispevkov. 98,5 % udeležencev je menilo, da so ukrepi za reševanje problematike morskih odpadkov, ki jih predstavljajo plastični proizvodi za enkratno uporabo, „potrebni“, 95 % pa jih je menilo, da so „potrebni in nujni“. Več kot 70 % proizvajalcev ter več kot 80 % blagovnih znamk in izvajalcev recikliranja je menilo, da so ukrepi „potrebni in nujni“. Le 2 % udeležencev je menilo, da novi ukrepi na evropski ravni niso potrebni, 79 % pa jih je menilo, da bodo ukrepi, če se ne bodo izvajali na evropski ravni, še naprej neučinkoviti.

Udeleženci javnega posvetovanja so z veliko večino podprli uporabo shem razširjene odgovornosti proizvajalca za kritje stroškov odstranjevanja odpadkov, kar je ključna dodana vrednost tega zakonodajnega predloga v primerjavi z minimalnimi zahtevami iz zakonodaje EU o odpadkih za sheme razširjene odgovornosti proizvajalca. Poleg tega je bila med javnim posvetovanjem izražena podpora zakonodajnim zahtevam za boljšo zasnovo kot enemu od najučinkovitejših pristopov, sledili pa so cilji glede zmanjšanja, kar se v predlogu šteje za ključne ukrepe, ki jih morajo izvesti države članice.

V zvezi z ribolovnim orodjem je 88 % udeležencev podprlo ukrepe za ustvarjanje spodbud za prinašanje ulovljenih odpadkov in izrabljenega orodja na obalo, 77 % pa jih je izrazilo željo po boljših napravah za zbiranje in razvrščanje odpadkov na plovilih in v pristaniščih.

- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

V okviru okvirne direktive o morski strategiji so bile informacije o morskih odpadkih, najdenih na evropskih obalah, pridobljene od tehnične skupine Skupnega raziskovalnega središča za dejavnosti, povezane z morskimi odpadki (programi spremljanja, kampanje čiščenja in raziskovalni projekti), pri čemer so bili odpadki leta 2016 zbrani z 276 obal v 17 državah članicah EU in iz štirih regionalnih morij. Skupno 355 671 proizvodov, obravnavanih v 679 raziskavah, je bilo razvrščenih po številčnosti, zlasti v skladu z glavnim seznamom kategorij odpadkov na obalah iz okvirne direktive o morski strategiji. Seznam Skupnega raziskovalnega središča je bil uporabljen za pripravo krajšega seznama ločenih razvrstitev, ki določajo relativni prispevek proizvodov, ki so podobni v smislu izvora, uporabe ali materiala ter običajno spadajo na področje opredeljenega področja politike. Ti podatki so bili dopolnjeni tudi z več že obstoječimi projekti, ki se izvajajo, kot je aplikacija Marine Litter Watch²⁰, ki jo je razvila Evropska agencija za okolje.

Partnerstvo v okviru evropske mreže za pomorsko opazovanje²¹ in podatke EMODnet²² ter konvencije o regionalnih morjih so zagotovili ključno strokovno znanje za ta zakonodajni predlog, na primer s prispevanjem k delu Skupnega raziskovalnega središča na področju združevanja in usklajevanja podatkov za zagotovitev boljšega splošnega pregleda koncentracij odpadkov iz plastike v evropskih morjih in na morskem dnu.

Kar zadeva plastične proizvode za enkratno uporabo in ribolovno orodje, se je Evropska komisija zanašala tudi na delo zunanjih svetovalcev. V zvezi s plastičnimi proizvodi za enkratno uporabo so na podlagi podatkov Skupnega raziskovalnega središča analizirali vzroke

²⁰ <https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts/marine-litterwatch>.

²¹ <http://www.emodnet.eu/>.

²² http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/index_en.htm.

za nastanek morskih odpadkov in njihove poti ter morebitne ključne ukrepe, ki bi se lahko predlagali v tem novem zakonodajnem predlogu za reševanje problematike plastičnih proizvodov za enkratno uporabo. V zvezi z ribolovnim orodjem je bila izvedena ločena poglobljena študija²³, da bi se ugotovilo, kje obstajajo zakonodajne vrzeli in kateri ukrepi bi morali dopolnjevati obstoječi osnovni scenarij za zmanjšanje vpliva ribolovnega orodja na morsko okolje. V analizi so se upoštevali pregledi literature o obstoječih raziskavah, delavnice, ki so se jih udeležili uradniki Komisije in zunanje zainteresirane strani, ter teoretične raziskave, vključno z raziskavami o zbirkah podatkov PRODCOM in EUROSTAT (podatki o zunanji trgovini EU, uvozu, izvozu in proizvodnji).

Med študijo so bili opravljeni številni formalni in neformalni pogovori z zainteresiranimi stranmi iz javnih ustanov, nevladnih organizacij, industrijskih združenj in podjetij, da bi prispevali k pripravi ocene problematike in učinka. Na podlagi pogovorov so bili proučeni tehnična izvedljivost in verjetni neposredni učinki nekaterih možnosti. Pogovori so se uporabili tudi za zbiranje določenih podatkov o uspešnosti in stroških ter o tem, kako bi se lahko uspešnost in stroški spremenili zaradi morebitnih intervencijskih ukrepov.

• **Ocena učinka**

Predlogu je priložen povzetek ocene učinka. Odbor za regulativni nadzor je izdal negativno mnenje, ki mu je sledilo drugo, pozitivno mnenje s pridržki²⁴, izdano na podlagi revidirane ocene učinka. V končnem mnenju je odbor priznal, da revidirano poročilo jasneje prikazuje področje uporabe pobude, ki je omejeno na makroplastiko. Več informacij je bilo zahtevanih zlasti v zvezi z dopolnilno vlogo, ki jo ima novi instrument za veljavno zakonodajo tako v zvezi z (1) ribolovnim orodjem (dodana vrednost v primerjavi z uredbo o nadzoru, direktivo o pristaniških sprejemnih zmogljivostih ter Evropskim skladom za pomorstvo in ribištvo) kot tudi v zvezi s (2) plastičnimi proizvodi za enkratno uporabo (razlaga pomanjkanja ambicioznosti veljavne zakonodaje ali slabo izvajanje). Odbor za regulativni nadzor je zahteval dodatne informacije o škodljivosti plastičnih proizvodov za enkratno uporabo kot skupine in kot posameznih proizvodov ter o tem, da bi lahko ukrepi posameznih držav članic privedli do razdrobljenosti trga.

Zato je v končni oceni učinka nadalje pojasnjeno, da morski odpadki povzročajo škodo za gospodarstvo, družbo in okolje, ter opisano, kako so obravnavane vrzeli v obstoječem pravnem redu, saj veljavna zakonodaja o ravnanju z odpadki, čiščenju odpadnih voda, pristaniških sprejemnih zmogljivostih itd. ne obravnava zadostno vzrokov problematike, kar zadeva vplive določenih proizvodov. Zakonodaja o odpadkih, ki je povezana s plastičnimi proizvodi za enkratno uporabo, bo vplivala zlasti na povečanje recikliranja, njen vpliv na smetenje pa bo manjši. Preventivni ukrepi, namenjeni zmanjšanju porabe, so učinkovitejši. V oceni učinka je bilo potrjeno, da najpogosteje najdeni plastični proizvodi za enkratno uporabo in ribolovno orodje kot skupina znatno prispevajo k morskim makro odpadkom. Po številu predstavljajo kot skupina približno 70 % odpadkov na obalah, vendar pa ne gre zanemariti niti prispevka vsakega posameznega proizvoda k onesnaževanju. V primeru ribolovnega orodja je bilo oblikovanje dodatnih ukrepov del pristopa, upoštevanega v okviru strategije EU za plastiko in predlagane revizije direktive o pristaniških sprejemnih zmogljivostih²⁵. V predlagani reviziji te direktive posamezni ribiči ne bodo kaznovani, če bodo pripeljali odpadke na obalo. Vendar če bo na obalo pripeljanih več odpadkov, se bodo pristaniške

²³ Študija za podporo oceni učinka možnosti za zmanjšanje ravni škodljivega vpliva plastike, ki izhaja iz ribolova.

²⁴ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia&year=2017&serviceId=&s=Chercher>.

²⁵ COM(2018) 33 final.

pristojbine zvišale in treba bo posodobiti obrate za ravnanje z odpadki, zlasti v majhnih ribiških pristaniščih, ki jih uporabljajo številna plovila. Predlagana shema razširjene odgovornosti proizvajalca poleg zagotavljanja okrepljenega ravnanja z odpadki, ki jih predstavlja ribolovno orodje, potem ko se iztovorijo v pristanišču, zagotavlja tudi, da proizvajalci ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko, prevzamejo stroške upravljanja toka odpadkov, vključno z nekaterimi ali vsemi stroški, povezanimi s pristaniškimi sprejemnimi zmogljivostmi.

Poleg tega ocena opozarja na vse večje in dokazano tveganje razdrobljenosti trga, in sicer zaradi načina, kako regije ali posamezne države članice obravnavajo vprašanje plastičnih proizvodov za enkratno uporabo in ribolovnega orodja. Ta predlog je zato namenjen zagotavljanju minimalne usklajenosti ukrepov v državah članicah, da se preprečijo neenaki konkurenčni pogoji, ki bi lahko izkrivljali konkurenčnost med gospodarskimi subjekti, kar bi ogrozilo doseganje cilja zmanjšanja količine odpadkov. Ta zakonodajni predlog vzpostavlja ustrezno ravnovesje med razpoložljivostjo alternativnih proizvodov in potrebo po uskladitvi.

Nazadnje, Evropska unija mora prevzeti vodilno vlogo pri reševanju problematike morskih odpadkov v evropskih morjih z ukrepi iz konvencij o regionalnih morjih, tudi na mednarodni ravni. EU bo z izvajanjem ukrepov druge države spodbudila k ukrepanju, kar bo privedlo do globalnega zmanjšanja količine morskih odpadkov v evropskih in drugih morjih.

Neposredni pravni ukrepi v zvezi s temi proizvodi so zato zelo pomembni za ukrepanje proti onesnaževanju morij.

Plastični proizvodi za enkratno uporabo

V oceni učinka so proučeni najrazličnejši ukrepi. Oblikovane so bile štiri možnosti ali scenariji, z izborom različnih ukrepov, uporabljenih za različne proizvode. Vsaka naslednja možnost predstavlja višjo raven zastavljenih ciljev glede na splošne rezultate. Bistven dejavnik v tem okviru je bil pričakovani vpliv na dotok plastičnih proizvodov za enkratno uporabo v morsko okolje.

Na podlagi tega so bile opredeljene tri kategorije proizvodov:

- proizvodi, za katere obstajajo razpoložljivi trajnostni alternativni proizvodi in pri katerih je cilj spodbujati manj škodljive alternativne proizvode;
- proizvodi, za katere ni alternativnih proizvodov. Pri teh proizvodih je cilj omejiti škodo z boljšim obveščanjem potrošnikov in naložitvijo finančne odgovornosti proizvajalcem za posledice, ki jih imajo proizvodi za okolje;
- proizvodi, ki so že dobro zajeti in pri katerih je cilj zagotoviti, da pristanejo v obstoječem (ali prihodnjem) tokokrogu ločenega zbiranja in recikliranja.

Ti štirje scenariji so se primerjali z osnovnim scenarijem 1 in so opisani v nadaljevanju.

Scenarij 2a – Manjši vpliv na zmanjševanje količine odpadkov

S tem scenarijem bi se vzroki obravnavali v omejenem obsegu. Ta scenarij vključuje kampanje ozaveščanja, prostovoljne ukrepe in označevanje, ki bi lahko povečali splošno ozaveščenost (npr. o vprašanju odpadkov, značilnih poteh, ustreznem odstranjevanju) in spremenili ravnanje potrošnikov. Vendar ni jasno, kakšen bo rezultat, saj obstaja malo dokazov o tem, da taka ozaveščenost dejansko spreminja ravnanje ljudi.

Scenarij 2b – Srednji vpliv na zmanjševanje količine odpadkov

Ta scenarij je učinkovitejši od scenarija 2a, vendar je njegovo izvajanje zahtevnejše ter prinaša višje stroške in večje breme za tiste, na katere se nanaša.

Scenarij 2c – Srednji do velik vpliv na zmanjševanje količine odpadkov (izbrana možnost)

S tem scenarijem bi se ustrezneje obravnavali osnovni vzroki, poleg tega pa ta scenarij pomeni korak naprej, kar zadeva spreminjanje ravnanja potrošnikov. Vključuje ukrepe glede zasnove proizvodov za plastenke za pijačo, saj bi pritrjeni pokrovčki neposredno vplivali na uhajanje pokrovčkov v okolje.

Scenarij 2d – Največji vpliv na zmanjševanje količine morskih odpadkov

Ta scenarij dodatno izboljšuje obravnavanje osnovnih vzrokov, zlasti pomanjkanja spodbud za zbiranje plastičnih proizvodov za enkratno uporabo in njihovo ustrezno upravljanje ob koncu njihove življenjske dobe. Vključuje uvedbo sheme kavcij ali enakovrednih sistemov in bi pomenil dodatne stroške (približno 1,4 milijarde EUR za EU), vendar bi tudi znatno dodatno zmanjšal količino morskih odpadkov ter izboljšal kakovost zbranega materiala in stopnjo recikliranja. Tako kot pri vseh shemah razširjene odgovornosti proizvajalca stroške uvedbe in izvajanja sheme kavcij običajno nosijo gospodarski subjekti, vključeni v zadevno dobavno verigo glede na ureditev, in ne javni organi. Z dobrimi praksami za čiščenje odpadne vode bi se izboljšala infrastruktura, vendar bi bile potrebne pomembne dodatne naložbe v višini približno 7,7 milijarde EUR na leto. Ta ukrep je težko upravičiti, če bi bil cilj le rešitev problematike vlažilnih robčkov, vendar je pomemben za veliko večji obseg izpustov onesnaževal. Ocena direktive o čiščenju komunalne odpadne vode, ki se izvaja, bo zagotovila podrobnejše podatke o tem vprašanju.

Da bi se preprečile neželene posledice v zvezi z vplivi na gospodarstvo, družbo in okolje, se šteje, da bi moral biti prehod na alternativne proizvode usmerjen v rezultate in imeti veliko manevrskega prostora za morebitne rešitve. Tak pristop je skladen z načelom inovativnosti, zaradi česar je zakonodajni predlog usmerjen v prihodnost („primernost za prihodnost“) in prijazen do inovacij.

V skladu z analizo različnih možnosti politike in ob upoštevanju posebnosti posameznih obravnavanih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo je bil scenarij 2c izbran kot najustreznejša možnost. Vključuje naslednje ukrepe:

- omejitve pri dajanju plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, za katere obstajajo alternativni proizvodi, ki so enostavno dostopni, na trg (npr. slamice);
- splošne cilje glede zmanjšanja (npr. lončki za pijačo in posode za živila), ki bi državam članicam omogočili sprejetje lastnih ukrepov za doseganje zmanjšanja. Stroški izvajanja teh ukrepov bodo tako odvisni od izbire in oblike ukrepov, sprejetih na nacionalni ravni;
- Ukrepi ozaveščanja in sheme razširjene odgovornosti proizvajalca za vse proizvode, ki ne spadajo v ukrep tržne omejitve, za prispevanje k stroškom preprečevanja nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi, vključno z odstranjevanjem odpadkov, pri čemer ni vključeno ribolovne orodje;
- zahteve glede označevanja za obveščanje potrošnikov o ustreznih postopkih ali načinih odstranjevanja odpadkov, ki se jim je treba izogibati (npr. vlažilni robčki);
- ukrepe glede zasnove proizvodov (npr. plastenke za pijačo, povezane s pritrjenimi pokroveci).

Vendar ocena učinka kaže, da so lahko sheme kavcij ali enakovredni sistemi za plastenke za pijačo, s katerimi se dosegajo podobno visoke stopnje zbiranja (kar je bilo proučeno v okviru možnosti 2d), zelo učinkovit instrument za doseganje visokih stopenj zbiranja, saj preprečujejo smetenje in zlasti nastajanje morskih odpadkov. Sheme kavcij so bile zato dodane prednostni kombinaciji politik. Te sheme zaradi kavcij neposredno pozitivno vplivajo na zbiranje ter zagotavljajo boljšo kakovost zbranega materiala in poznejšo visoko kakovost recikliranega materiala. Ker je državam članicam omogočena prilagodljivost glede izbire ustreznega instrumenta, se predlaga, da se določi minimalni cilj glede ločenega zbiranja, in sicer na ravni, ki izraža srednjo stopnjo zbiranja v okviru obstoječih shem kavcij za plastenke za enkratno uporabo v EU (90 %). Sheme kavcij ali enakovredni sistemi lahko ponujajo tudi rešitve in infrastrukturo za doseganje boljšega zbiranja vsebnikov za pijačo, izdelanih iz drugih materialov, za katere veljajo cilji glede recikliranja embalaže, zlasti iz aluminija. Zato bi morale države članice razmisliti o takih ukrepih tudi za embalažo za pijače, izdelano iz drugih materialov.

Zaradi možnosti izvedbe je za vlažilne robčke končni predlog izbira možnosti 2b, ki predvideva obveznosti razširjene odgovornosti proizvajalca, zahteve glede označevanja in ukrepe ozaveščanja. Za higienske vložke so predlagani zahteve za označevanje in ukrepi ozaveščanja.

Za lahke plastične nosilne vrečke, vključno z zelo lahкими plastičnimi nosilnimi vrečkami, ki so med najpogostejše najdenimi odpadki na obalah Unije, že obstaja zakonodaja, tj. direktiva o embalaži in odpadni embalaži, ki določa cilje glede zmanjšanja porabe. Ta predlog predvideva dopolnilne ukrepe za razširjeno odgovornost proizvajalca in ozaveščanje za vse lahke plastične nosilne vrečke.

Ribolovno orodje

Prvi obravnavani scenarij vključuje celovito izvajanje obstoječih ukrepov in predlog, ki se že obravnava, privedel pa bi do naslednjih pomanjkljivosti:

- revidirana uredba o nadzoru ne vsebuje nobene posebne spodbude za ribiče, da bi povečali količino orodja, ki ga ne prijavijo kot izgubljenega in ga ne pripeljejo nazaj na obalo;
- čeprav revidirana direktiva o pristaniških sprejemnih zmogljivostih znatno znižuje stroške in zmanjšuje breme, ki ribiče odvrčajo od vračanja orodja in drugih odpadkov v pristanišče, je namenjena izboljšanju zbiranja odpadkov z ladij (vključno z ribiškimi plovili) na splošno, kar pomeni, da se ne osredotoča posebej na ravnanje z zavrženim ribolovnim orodjem. Poleg tega ne vključuje neposrednih pozitivnih spodbud za zbiranje vsega odpadnega ribolovnega orodja in njegovo poznejšo obdelavo na način, ki bi povečal potencial za ponovno uporabo in recikliranje plastičnih materialov v ribolovnem orodju. Ukrepi držav članic, namenjeni povečanju zmogljivosti zbiranja odpadkov in orodja ali razvoju sistemov recikliranja za ribolovno orodje, so preveč raznovrstni in lokalni, da bi lahko bili učinkoviti. Ob upoštevanju tega predlog revidirane direktive o pristaniških sprejemnih zmogljivostih predvideva proučitev nadaljnjih korakov za izboljšanje zbiranja in obdelave ribolovnega orodja v okviru strategije EU za plastiko²⁶.

Drugi obravnavani scenarij vključuje uvedbo sheme razširjene odgovornosti proizvajalca za ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko.

Tretji obravnavani scenarij vključuje okrepitev predloga za shemo razširjene odgovornosti proizvajalca z dodajanjem sheme kavcij in cilja glede recikliranja, ki bi dodatno povečal stopnjo vračanja orodja. Vendar vključuje višje stroške izvajanja, ki bi lahko zvišali stroške za sektor in hkrati povečali upravno breme. Poleg tega je tveganje izgube kavcije v primeru ribolovnega orodja, za razliko od plastičnega materiala na kopnem, razmeroma visoko in lahko zmanjša učinek kavcije kot spodbude.

Del te možnosti je bila tudi določitev cilja glede recikliranja. Zapletenost določitve takega cilja ter upravno breme in stroški njegovega spremljanja so se šteli za nesorazmerne, zlasti če bi struktura sheme razširjene odgovornosti proizvajalca že sama po sebi verjetno spodbujala nadaljnji razvoj sedanjega majhnega trga za recikliranje materialov ribolovnega orodja.

V četrtem scenariju je v shemi razširjene odgovornosti proizvajalca dodana obveznost financiranja sheme obveznega vračanja ribolovnega orodja. Za to obveznost je bilo sklenjeno, da je nesorazmerna, podvojena in neizvedljiva. Z uvedbo te obveznosti bi morali proizvajalci ribolovnega orodja kriti stroške ukrepa vračanja, ki temelji na prostovoljni udeležbi ter ga trenutno podpirajo lokalni, nacionalni in evropski finančni instrumenti. Vračanje orodja je kot obveznost že vključeno v uredbi o nadzoru v okviru skupne ribiške politike.

Zato je najučinkovitejši scenarij za reševanje problematike ribolovnega orodja in dopolnitev obstoječih vrzeli v zakonodaji uvedba sheme razširjene odgovornosti proizvajalca za proizvajalce ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko. Za to možnost se šteje, da ima na splošno največji potencialni vpliv na zmanjšanje prispevka opuščenega, izgubljenega in zavrženega orodja za ribolov in akvakulturo k morskim odpadkom. Ta možnost bi podpirala in olajšala celovito izvajanje drugih instrumentov ter nadalje prispevala k zmanjševanju pritoka odpadkov iz ribolovnega orodja. Zlasti temelji na uredbi o nadzoru in predlagani revidirani

²⁶

Obrazložiteni memorandum, vključen v dokument COM(2018) 33 final.

direktivi o pristaniških sprejemnih zmogljivostih ter ju dopolnjuje, in sicer z dodajanjem posebnega mehanizma, ki olajšuje ločeno zbiranje in vračanje ribolovnega orodja, sistemom zbiranja ter obdelavi odpadnega ribolovnega orodja, zlasti recikliranju. To bo zlasti prispevalo k zmanjšanju stroškovnega bremena za mala pristanišča in/ali gospodarske subjekte v ribiškem sektorju, ki imajo morda višje stroške, povezane s povečanjem zbiranja in obdelave odpadnega ribolovnega orodja, oddanega v pristaniščih.

Tovrstna pozitivna spodbuda za prinašanje odpadkov na obalo je po mnenju večine zainteresiranih strani najučinkovitejše sredstvo za zmanjšanje izgube orodja na morju.

- **Ustreznost in poenostavitev ureditve**

Ugotovljeno je bilo, da bi bila izključitev mikro podjetij iz pobude in predvidevanje manj strogih režimov za MSP neupravičena. Vendar naj bi se z ukrepi, predvidenimi v tej pobudi, povečale priložnosti za mikro podjetja in MSP v Evropi. Evropska podjetja, ki so že sprejela krožno zasnovano in krožne poslovne modele, bodo imela večji trg ter več trgovinskih, naložbenih in poslovnih priložnosti. Večina od 50 000 podjetij v sektorju predelovalcev plastike v EU je MSP. Vpliv nanje bo odvisen od tega, ali je njihovo poslovanje odvisno od plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, in od njihove sposobnosti prehoda na proizvodnjo drugih plastičnih proizvodov. Velik del plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, na katere se nanašajo tržne omejitve, se proizvaja zunaj EU. Poleg tega bi lahko ureditev pozitivno vplivala na MSP, kot so trgovci na drobno, če bi se izognili potrebi po kupovanju proizvodov za enkratno uporabo, ki so priloženi živilom ali pijači, ki jih prodajajo, ali ki vsebujejo taka živila ali pijačo. Zaradi manjše porabe potrošnikov se bo zmanjšala prodaja na drobno, vendar bo ponovno vzpostavljeno ravnovesje, saj bodo potrošniki svoj denar porabili za alternativne proizvode in dajali prednost inovativnim odzivom. Razviti bodo novi poslovni modeli za zagotavljanje dostopnosti proizvodov za večkratno uporabo potrošnikom, s čimer bi se lahko znižali stroški, zlasti zaradi povečevanja možnosti.

Za znižanje stroškov izpolnjevanja obveznosti za države članice in gospodarske subjekte so predvidene ureditve spremljanja in poročanja enostavne in bi morale čim bolj izkoriščati sinergije z že obstoječimi vzpostavljenimi sistemi poročanja, kot je pojasnjeno v oddelku 5.

- **Temeljne pravice**

Predlog ne vpliva na varstvo temeljnih pravic.

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Predlog ne vpliva na proračun Komisije.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

V skladu z načelom subsidiarnosti bi morali organizacija in načini zbiranja podatkov ostati v pristojnosti držav članic.

Število proizvodov, najdenih na obalah, je še vedno učinkovit kazalnik za oceno količine morskih odpadkov, najdenih na evropskih obalah, in razvoj najpogosteje najdenih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo. Na Irskem je bilo na primer po začetku izvajanja direktive o plastičnih vrečkah ugotovljeno znatno zmanjšanje količine plastičnih vrečk, najdenih na obalah. Države članice uporabljajo metodologijo, ki jo je razvila tehnična skupina za morske odpadke iz okvirne direktive o morski strategiji, ki je opredeljena tudi v tehničnih poročilih Skupnega raziskovalnega središča. Aprila 2017 je bil sprejet revidiran sklep Komisije o določitvi meril in metodoloških standardov. Ta sklep vsebuje zahtevo, da se odpadki v vseh

primerih spremljajo na obali ter se lahko dodatno spremljajo na morski gladini in morskem dnu; kjer je to izvedljivo, se zbirajo informacije o viru in poti odpadkov.

Spremljanje je potrebno tudi v zvezi z ukrepi za zmanjšanje porabe plastičnih proizvodov za enkratno uporabo. Predlagano je, da tako spremljanje temelji na podatkih o ustreznih plastičnih proizvodih za enkratno uporabo, danih na trg v posameznem letu. Po potrebi odbor za odpadke, ustanovljen v skladu z zakonodajo EU o odpadkih, določi usklajena pravila o zbiranju takih podatkov in obliki poročanja. Kjer je to mogoče, bi bilo treba uporabiti obstoječe zbirke podatkov EU o proizvodnji in trgovini (PRODCOM²⁷ in COMEXT²⁸), ki jih upravlja Eurostat in se redno posodablja z informacijami, ki jih zagotavljajo države članice. Izkoristiti bi bilo treba tudi sinergije v zvezi z obstoječimi mehanizmi poročanja.

V predlogu je predvidena ocena za oceno učinka predvidenih ukrepov in upoštevanje prihodnjega razvoja. Ocenjena bo zlasti potreba po pregledu seznama plastičnih proizvodov za enkratno uporabo in uvedenih ukrepov, kot so cilji glede zmanjšanja porabe, kjer je to ustrezno. Poleg tega bo ocena obravnavala vprašanja biološke razgradljivosti.

Ta predlog ne obravnava neposredno vprašanj politike proizvodov in izbire materialov, ki nadomeščajo plastiko. Vendar bo predlog, posredno, z izločitvijo nekaterih proizvodov s trga in zmanjšanjem količine drugih ustvaril pomembne priložnosti za inovativne rešitve za uporabo nadomestnih materialov in nadomestitev plastičnih proizvodov za enkratno uporabo ter za nove poslovne modele in sisteme za ponovno uporabo. Poleg tega v okviru strategije EU za plastiko trenutno poteka delo na področju oblikovanja usklajenih pravil za opredelitev in označevanje biološko razgradljive plastike, ki je primerna za kompostiranje, ob upoštevanju posebnih uporab in pomislekov glede smetenja, zlasti v morskem okolju. Komisija bo ob upoštevanju tega dela ter, kjer to omogoča znanstveni in tehnični napredek, do ocene predloga ocenila možne nadomestne materiale za plastiko, da bi odločila, ali naj se plastični proizvodi za enkratno uporabo izključijo iz tržnih omejitev, predlaganih v tej pobudi.

- **Obrazložitevni dokumenti (za direktive)**

Zaradi omejenega števila ukrepov v tem predlogu za prenos te direktive ni potreben obrazložitevni dokument.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

Najpomembnejše določbe iz te direktive so opisane v nadaljevanju.

Člen 1 določa, da je cilj predlagane direktive preprečiti in zmanjšati vpliv nekaterih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo in ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko, na okolje in zdravje ljudi ter spodbujati prehod na krožno gospodarstvo z okolju prijaznimi inovativnimi poslovnimi modeli, proizvodi in materiali ter s tem prispevati k učinkovitemu delovanju notranjega trga.

Člen 2 določa področje uporabe Direktive in to, da se uporablja za nekatere plastične proizvode za enkratno uporabo, ki so opredeljeni in določeni v **Prilogi** k predlogu, ter za ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko.

Člen 3 vsebuje opredelitve pojmov plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, ribolovnega orodja in proizvajalca za uvedbo ukrepov za zmanjšanje porabe, zahtev za proizvode in razširjene odgovornosti proizvajalca.

²⁷ Raziskava o zbiranju in razširjanju statističnih podatkov o proizvodnji industrijskega (večinoma proizvedenega) blaga v EU, tako v smislu vrednosti kot tudi količine, in to vsaj enkrat letno.

²⁸ Eurostatova referenčna zbirka podatkov za zunanjo trgovino EU, vključno z uvozom in izvozom.

Člen 4 določa, da morajo države članice sprejeti potrebne ukrepe za doseg znatnega zmanjšanja porabe posod za živila in lončkov za pijačo, ki so plastični proizvodi za enkratno uporabo.

Člen 5 določa omejitve za dajanje na trg nekaterih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, za katere na trgu ni alternativnih proizvodov.

Člen 6 določa zahteve glede zasnove proizvodov za vsebnike za pijačo, ki so plastični proizvodi za enkratno uporabo, za zagotovitev, da njihovi pokrovčki in zamaški, katerih velik del je izdelan iz plastike, v fazi njihove uporabe ostanejo pritrjeni na embalažo, tako da taki odpadki ne uhajajo v okolje.

Člen 7 določa zahteve za označevanje za nekatere plastične proizvode za enkratno uporabo, da se prepreči njihovo neustrezno odstranjevanje, na primer s splakovanjem v straniščih, za obveščanje potrošnikov o možnih posledicah neustreznega odstranjevanja, kar zadeva morske odpadke in najprimernejše prakse ravnanja z odpadki.

Člen 8 določa sheme razširjene odgovornosti proizvajalca za ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko in nekatere plastične proizvode za enkratno uporabo. Čeprav se za te sheme uporabljajo splošne minimalne zahteve za sheme razširjene odgovornosti proizvajalca, vzpostavljene z Direktivo 2008/98/ES o odpadkih, ta določba določa tudi posebne in dodatne zahteve za finančno odgovornost proizvajalcev, zlasti za kampanje ozaveščanja, v primeru plastičnih proizvodov za enkratno uporabo pa tudi za odstranjevanje odpadkov.

Člen 9 določa, da morajo države članice doseči minimalni cilj glede ločenega zbiranja plastenkov za pijačo za enkratno uporabo.

Člen 10 določa, da morajo države članice sprejeti ukrepe za ozaveščanje o vplivu smetenja in neustreznega odstranjevanja odpadkov na okolje, zlasti vodno okolje, ter o razpoložljivih možnostih ponovne uporabe in ravnanja z odpadki.

Člen 11 določa, da morajo države članice ukrepe, ki jih sprejmejo za izvajanje te direktive, usklajevati in zagotavljati njihovo skladnost z ukrepi, ki jih sprejmejo za preprečevanje nastajanja in zmanjšanje količine morskih odpadkov v skladu s pravnimi instrumenti v zvezi s cilji glede kakovosti voda ter preprečevanja nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi iz direktiv 2000/59/ES, 2000/60/ES, 2008/56/ES in 2008/98/ES ter zakonodaje EU o pristaniških sprejemnih zmogljivostih.

Člen 12 določa izvajanje Aarhuške konvencije v zvezi z dostopom do pravnega varstva; člen je usklajen s členom 47 Listine o temeljnih pravicah. Državljeni in nevladne organizacije bi morali imeti možnost, da zaprosijo za zakonit pregled odločitev, ki jih države članice sprejmejo na podlagi te direktive.

Člen 13 določa, da morajo države članice vzpostaviti zbirko podatkov o proizvodih, za katere velja cilj glede zmanjšanja porabe, da se omogoči spremljanje izvajanja takega cilja zmanjšanja porabe, določenega v tej direktivi. Zbirko podatkov bi bilo treba vzpostaviti v skladu z Direktivo 2007/2/ES²⁹. V ta namen je predvidena podpora Evropske agencije za okolje, ki bo tudi redno dostopala do podatkov in Komisiji zagotavljala preglede izvajanja Direktive na ravni Unije, ki se bodo uporabili tudi pri prihodnjih ocenah Direktive.

Člen 15 določa okvir za prihodnje ocene Direktive. Prva ocena je predvidena šest let po roku za prenos Direktive.

²⁹ Direktiva 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2007 o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti (INSPIRE) (UL L 108, 25.4.2007, str. 1).

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o zmanjšanju vpliva nekaterih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo na okolje

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 192(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora³⁰,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij³¹,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Visoka funkcionalnost in razmeroma nizki stroški plastike pomenijo, da je ta material vse bolj razširjen v vsakdanjem življenju. Njena vse večja uporaba v kratkotrajnih proizvodih, ki niso zasnovani za ponovno uporabo ali stroškovno učinkovito recikliranje, pomeni, da z njo povezani vzorci proizvodnje in porabe postajajo vse bolj neučinkoviti in linearni. Zato je Komisija v okviru akcijskega načrta za krožno gospodarstvo³² v evropski strategiji za plastiko³³ sklenila, da je treba rešiti problematiko postopnega povečevanja nastajanja odpadkov iz plastike in njihovega uhajanja, zlasti v morsko okolje, da bi se vzpostavil resnično krožen življenjski cikel za plastiko.
- (2) Krožni pristopi, ki dajejo prednost proizvodom, ki jih je mogoče ponovno uporabiti, in sistemom za ponovno uporabo, bodo privedli do zmanjšanja količine odpadkov, tako preprečevanje pa je na vrhu hierarhije odpadkov iz člena 4 Direktive 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta³⁴. Taki pristopi so tudi skladni s ciljem Združenih

³⁰ UL C [...], [...], str. [...].

³¹ UL C [...], [...], str. [...].

³² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Zaprte zanke – akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo“ (COM(2015) 614 final).

³³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Evropska strategija za plastiko v krožnem gospodarstvu“ (COM(2018) 28 final).

³⁴ Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L 312, 22.11.2008, str. 3).

narodov glede trajnostnega razvoja 12³⁵, tj. zagotoviti trajnostne načine porabe in proizvodnje.

- (3) Morski odpadki imajo čezmejne razsežnosti in se štejejo za globalni problem. Zmanjšanje količine morskih odpadkov je ključni ukrep za doseganje cilja Združenih narodov glede trajnostnega razvoja 14, ki poziva k ohranjanju in trajnostni uporabi oceanov, morij in morskih virov za trajnostni razvoj³⁶. Unija mora odigrati svojo vlogo pri reševanju problema morskih odpadkov in si prizadevati za postavljanje standardov na svetovni ravni. V zvezi s tem Unija sodeluje s partnerji v številnih mednarodnih forumih, kot npr. G20, G7 in Združeni narodi, da se spodbuja usklajeno ukrepanje. Ta pobuda je eno izmed prizadevanj Unije na omenjenem področju.
- (4) V skladu z večstranskimi sporazumi³⁷ in zakonodajo Unije o odpadkih³⁸ morajo države članice zagotoviti ustrezno ravnanje z odpadki, da se prepreči nastajanje in zmanjša količina morskih odpadkov iz morskih in kopenskih virov. V skladu z zakonodajo Unije o vodah³⁹ morajo države članice tudi rešiti problematiko morskih odpadkov, če ovirajo doseganje dobrega okoljskega stanja morskih voda, tudi kot prispevek k cilju Združenih narodov glede trajnostnega razvoja 14.
- (5) V Uniji je od 80 do 85 % morskih odpadkov, merjenih kot število odpadkov na obalah, iz plastike, pri čemer plastični proizvodi za enkratno uporabo predstavljajo 50 %, z ribolovom povezani proizvodi pa 27 %. Med plastične proizvode za enkratno uporabo spadajo različni pogosto uporabljeni potrošniški proizvodi, ki se po tem, ko se enkrat uporabijo za namen, za katerega so bili predvideni, zavržejo, redko reciklirajo in pogosto znajdejo med smetmi. Velik del ribolovnega orodja, danega na trg, ni zbran za obdelavo. Zato so plastični proizvodi za enkratno uporabo in ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko, zelo resen problem v okviru morskih odpadkov ter pomenijo resno tveganje za morske ekosisteme, biotsko raznovrstnost in morda tudi za zdravje ljudi ter škodujejo dejavnostim, kot so turizem, ribolov in ladijski prevoz.
- (6) Veljavna zakonodaja Unije⁴⁰ in instrumenti politike zagotavljajo nekaj regulativnih odzivov za obravnavanje morskih odpadkov. Zlasti so odpadki iz plastike predmet

³⁵ Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030, ki jo je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela 25. septembra 2015.

³⁶ Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030, ki jo je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela 25. septembra 2015.

³⁷ Konvencija Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu (UNCLOS), Konvencija o preprečevanju onesnaževanja morja z odlaganjem odpadkov in drugih snovi iz leta 1972 (Londonska konvencija) in njen protokol iz leta 1996 (Londonski protokol), Priloga V k Mednarodni konvenciji o preprečevanju onesnaževanja morja z ladij (MARPOL), Baselska konvencija o nadzoru prehoda nevarnih odpadkov prek meja in njihovega odstranjevanja.

³⁸ Direktiva 2008/98/ES in Direktiva 2000/59/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2000 o pristaniških zmogljivostih za sprejem ladijskih odpadkov in ostankov tovarov (UL L 332, 28.12.2000, str. 81).

³⁹ Direktiva 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str. 1) in Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (Okvirna direktiva o morski strategiji) (UL L 164, 25.6.2008, str. 19).

⁴⁰ Direktiva 2008/98/ES, Direktiva 2000/59/ES, Direktiva 2000/60/ES, Direktiva 2008/56/ES in Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike, o spremembi uredb (ES) št. 847/96, (ES) št. 2371/2002, (ES) št. 811/2004, (ES) št. 768/2005, (ES) št. 2115/2005, (ES) št. 2166/2005, (ES) št. 388/2006, (ES) št. 509/2007, (ES) št. 676/2007, (ES) št. 1098/2007, (ES) št. 1300/2008, (ES)

splošnih ukrepov in ciljev Unije na področju ravnanja z odpadki, kot sta cilj glede recikliranja odpadne plastične embalaže⁴¹ in nedavno sprejeti cilj v strategiji za plastiko⁴², tj. zagotoviti, da bo mogoče do leta 2030 reciklirati vso plastično embalažo. Vendar vpliv navedene zakonodaje na morske odpadke ni zadosten, poleg tega pa med nacionalnimi ukrepi obstajajo razlike v področju uporabe in ravni zastavljenih ciljev, da se prepreči nastajanje in zmanjša količina morskih odpadkov. Poleg tega lahko nekateri od navedenih ukrepov, zlasti tržne omejitve za plastične proizvode za enkratno uporabo, ustvarjajo ovire za trgovino in izkrivljajo konkurenco v Uniji.

- (7) Da bi bila prizadevanja usmerjena tja, kjer so najbolj potrebna, bi morala Direktiva zajemati le najpogostejše najdene plastične proizvode za enkratno uporabo, ki po ocenah predstavljajo približno 86 % plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, najdenih, po številu, na obalah Unije.
- (8) Plastični proizvodi za enkratno uporabo se lahko proizvajajo iz najrazličnejših vrst plastike. Plastika je običajno opredeljena kot polimerni material, ki se mu lahko dodajajo aditivi. Vendar bi ta opredelitev zajemala nekatere naravne polimere. Nemodificirani naravni polimeri ne bi smeli biti zajeti, saj so v okolju naravno prisotni. Zato bi bilo treba opredelitev pojma polimera iz člena 3(5) Uredbe (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta⁴³ prilagoditi in uvesti ločeno opredelitev za namene te direktive. Plastika, proizvedena iz modificiranih naravnih polimerov, ali plastika, proizvedena iz bioloških, fosilnih ali sintetičnih izhodnih snovi, ni naravno prisotna, zato bi morala biti obravnavana v tej direktivi. Prilagojena opredelitev pojma plastike bi morala zato zajemati gumijaste proizvode s polimerno osnovo ter biološko in biološko razgradljivo plastiko, ne glede na to, ali je pridobljena iz biomase in/ali pa se sčasoma biološko razgradi. Nekateri polimerni materiali se ne morejo uporabljati kot glavna strukturna komponenta končnih materialov in proizvodov, kot so polimerni premazi, barve, črnila in lepila. Ti materiali ne bi smeli biti zajeti v tej direktivi in zato tudi ne v opredelitvi pojma.
- (9) Za jasno opredelitev področja uporabe te direktive bi bilo treba opredeliti plastični proizvod za enkratno uporabo. Opredelitev pojma bi morala izključevati plastične proizvode, ki so zasnovani, oblikovani in dani na trg, da bi v svojem življenjskem ciklu opravili več poti ali kroženj, se ponovno napolnili ali uporabili za isti namen, za katerega so bili zasnovani.
- (10) Plastične proizvode za enkratno uporabo bi bilo treba obravnavati z enim ali več ukrepi, odvisno od različnih dejavnikov, kot sta razpoložljivost primernih in bolj trajnostnih alternativnih proizvodov ter izvedljivost spreminjanja vzorcev porabe, in od tega, v kakšnem obsegu so že zajeti v veljavni zakonodaji Unije.

št. 1342/2008 in razveljavitvi uredb (EGS) št. 2847/93, (ES) št. 1627/94 in (ES) št. 1966/2006 (UL L 343, 22.12.2009, str. 1).

⁴¹ Direktiva 94/62/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 1994 o embalaži in odpadni embalaži (UL L 365, 31.12.1994, str. 10).

⁴² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Evropska strategija za plastiko v krožnem gospodarstvu“ (COM(2018) 28 final).

⁴³ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) ter o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije in o spremembi Direktive 1999/45/ES ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, 30.12.2006, str. 1).

- (11) Za nekatere plastične proizvode za enkratno uporabo primerni in bolj trajnostni alternativni proizvodi še niso enostavno dostopni, poraba večine takih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo pa naj bi se po pričakovanju povečala. Za spremembo tega trenda in spodbujanje prizadevanj za bolj trajnostne rešitve bi bilo treba od držav članic zahtevati, naj sprejmejo potrebne ukrepe za doseg znatnega zmanjšanja porabe zadevnih proizvodov, ne da bi bile ogrožene higiena živil ali varnost hrane, dobre higienske prakse, dobre proizvodne prakse, informacije za potrošnike ali zahteve glede sledljivosti iz živilske zakonodaje Unije⁴⁴.
- (12) Za druge plastične proizvode za enkratno uporabo so že na voljo primerni in bolj trajnostni alternativni proizvodi, ki so prav tako cenovno dostopni. Za omejitev škodljivega vpliva takih proizvodov na okolje bi bilo treba od držav članic zahtevati, naj prepovejo njihovo dajanje na trg Unije. S tem bi se spodbujala uporaba enostavno dostopnih in bolj trajnostnih alternativnih proizvodov, pa tudi inovativne rešitve za bolj trajnostne poslovne modele, alternativne proizvode za ponovno uporabo in uporabo nadomestnih materialov.
- (13) Pokrovčki in zamaški vsebnikov za pijačo, katerih velik del je izdelan iz plastike, spadajo med plastične proizvode za enkratno uporabo, ki so najpogosteje najdeni na obalah Unije. Zato bi moralo biti dajanje na trg vsebnikov za pijačo, ki so plastični proizvodi za enkratno uporabo, dovoljeno le, če izpolnjujejo posebne zahteve glede zasnove proizvodov, ki znatno zmanjšujejo uhajanje pokrovčkov in zamaškov vsebnikov za pijačo v okolje. Za vsebnike za pijačo, ki so plastični proizvodi in embalaža za enkratno uporabo, je ta zahteva dodana osnovnim zahtevam glede sestave ter možnosti ponovne uporabe in predelave embalaže, vključno z recikliranjem, ki so določene v Prilogi II k Direktivi 94/62/EGS. Za lažje zagotavljanje skladnosti z zahtevo glede zasnove proizvodov in za zagotovitev nemotenega delovanja notranjega trga je treba oblikovati harmonizirani standard, sprejet v skladu z Uredbo (EU) št. 1025/2012 Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁵, skladnost s takim standardom pa bi morala omogočati domnevo o skladnosti z navedenimi zahtevami. Za razvoj harmoniziranega standarda in omogočanje proizvajalcem, da svoje proizvodne verige prilagodijo izpolnjevanju zahteve glede zasnove proizvodov, bi bilo treba predvideti dovolj časa.
- (14) Nekateri plastični proizvodi za enkratno uporabo končajo v okolju zaradi neustreznega odstranjevanja prek kanalizacije ali drugega neustreznega spuščanja v okolje. Zato bi morale za plastične proizvode za enkratno uporabo, ki se pogosto odvržejo v kanalizacijo ali drugače neustrezno odstranijo, veljati zahteve za označevanje. Z označevanjem bi bilo treba potrošnike obveščati o ustreznih možnostih odstranjevanja odpadkov in/ali možnostih odstranjevanja, ki se jim je treba izogibati, in/ali negativnih vplivih odpadkov na okolje zaradi neustreznega odstranjevanja. Komisiji bi bilo treba podeliti pooblastila za vzpostavitev usklajenega načina označevanja, pri čemer bi morala, kjer je to ustrezno, preveriti dojemanje predlaganega označevanja pri

⁴⁴ Uredba (ES) 178/2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje (UL L 31, 1.2.2002, str. 1), Uredba (ES) št. 852/2004 o higieni živil (UL L 139, 30.4.2004, str. 1), Uredba (ES) št. 1935/2004 o materialih in izdelkih, namenjenih za stik z živali, ter druga ustrezna zakonodaja, povezana z varnostjo hrane, higieno in označevanjem (UL L 338, 13.11.2004, str. 4).

⁴⁵ Uredba (EU) št. 1025/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o evropski standardizaciji, spremembi direktiv Sveta 89/686/EGS in 93/15/EGS ter direktiv 94/9/ES, 94/25/ES, 95/16/ES, 97/23/ES, 98/34/ES, 2004/22/ES, 2007/23/ES, 2009/23/ES in 2009/105/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Sklepa Sveta 87/95/EGS in Sklepa št. 1673/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 316, 14.11.2012, str. 12).

reprezentativnih skupinah potrošnikov, da bi zagotovila, da je učinkovito in da ga je mogoče jasno razumeti.

- (15) Kar zadeva plastične proizvode za enkratno uporabo, za katere ne obstajajo enostavno dostopni, primerni in bolj trajnostni alternativni proizvodi, bi morale države članice v skladu z načelom „onesnaževalec plača“ uvesti tudi sheme razširjene odgovornosti proizvajalca za kritje stroškov ravnanja z odpadki in njihovega odstranjevanja, pa tudi stroškov ukrepov ozaveščanja za preprečevanje nastajanja in zmanjšanje količine takih odpadkov.
- (16) Velik del plastike v morskih odpadkih, ki izvira iz opuščenega, izgubljenega in zavrženega ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko, kaže, da veljavne pravne zahteve⁴⁶ ne zagotavljajo zadostnih spodbud za vračanje takega ribolovnega orodja na obalo za zbiranje in obdelavo. S sistemom posrednih pristojbin, predvidenim v zakonodaji Unije o pristaniških sprejemnih zmogljivostih za sprejem odpadkov z ladij, je odvzeta spodbuda za ladje, da svoje odpadke spuščajo v morje, in zagotovljena pravica do oddaje odpadkov. Vendar bi moral navedeni sistem biti dopolnjen z dodatnimi finančnimi spodbudami za ribiče, da bi svoje zavrženo ribolovno orodje dostavili na obalo, da bi se izognili morebitnemu zvišanju neposredne pristojbine za odpadke, ki jo je treba plačati. Ker imajo plastični sestavni deli ribolovnega orodja velik potencial za recikliranje, bi morale države članice v skladu z načelom „onesnaževalec plača“ uvesti razširjeno odgovornost proizvajalca za ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko, za olajšanje ločenega zbiranja odpadnega ribolovnega orodja in financiranje ustreznega ravnanja s takim odpadnim ribolovnim orodjem, zlasti recikliranja.
- (17) Ker vsi morski odpadki, ki vsebujejo plastiko, pomenijo tveganja za okolje in zdravje ljudi ter bi jih bilo treba obravnavati, bi bilo treba upoštevati tudi premisleke o sorazmernosti. Zato sami ribiči in obrtniški izdelovalci ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko, ne bi smeli biti zajeti v razširjeno odgovornost proizvajalca.
- (18) Za preprečevanje smetenja in drugih neustreznih oblik odstranjevanja, ki povzročajo nastajanje morskih odpadkov, ki vsebujejo plastiko, morajo biti potrošniki ustrezno obveščeni o najprimernejših razpoložljivih možnostih odstranjevanja odpadkov in/ali možnostih odstranjevanja, ki se jim je treba izogibati, dobrih praksah v zvezi z odstranjevanjem odpadkov in vplivu slabih praks odstranjevanja na okolje, pa tudi o plastičnih materialih v nekaterih plastičnih proizvodih za enkratno uporabo in ribolovnem orodju. Zato bi bilo treba od držav članic zahtevati, da sprejmejo ukrepe ozaveščanja za zagotovitev, da so potrošnikom zagotovljene take informacije. Informacije ne bi smele vključevati nobene promocijske vsebine, ki bi spodbujala uporabo plastičnih proizvodov za enkratno uporabo. Države članice bi morale imeti možnost, da izberejo ukrepe, ki so najprimernejši glede na naravo proizvoda ali njegovo uporabo. Proizvajalci plastičnih proizvodov za enkratno uporabo in ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko, bi morali v okviru svoje obveznosti razširjene odgovornosti proizvajalca kriti stroške ukrepov ozaveščanja.
- (19) Direktiva 2008/98/ES določa splošne minimalne zahteve za shemo razširjene odgovornosti proizvajalca. Navedene zahteve bi se morale uporabljati za sheme razširjene odgovornosti proizvajalca, vzpostavljene s to direktivo. Vendar ta direktiva določa dodatne zahteve v zvezi z razširjeno odgovornostjo proizvajalca, na primer zahtevo, da bi moral proizvajalec nekaterih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo kriti stroške odstranjevanja odpadkov.

⁴⁶

Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009, Direktiva 2000/59/ES in Direktiva 2008/98/ES.

- (20) Plastenke za pijačo, ki so plastični proizvodi za enkratno uporabo, so eden od najpogostejše najdenih morskih odpadkov na obalah Unije. To je posledica neučinkovitih sistemov ločenega zbiranja in nizke udeležbe potrošnikov v takih sistemih. Spodbujati je treba učinkovitejše sisteme ločenega zbiranja, zato bi bilo treba določiti minimalni cilj glede ločenega zbiranja plastenk za pijačo, ki so plastični proizvodi za enkratno uporabo. Državam članicam bi moralo biti omogočeno, da dosežejo ta minimalni cilj z določitvijo ciljev glede ločenega zbiranja za plastenke za pijačo, ki so plastični proizvodi za enkratno uporabo, v okviru shem razširjene odgovornosti proizvajalca ali z vzpostavitev shem kavcij ali s katerim koli drugim ukrepom, ki se jim zdi ustrezen. To bo neposredno pozitivno vplivalo na stopnjo zbiranja, kakovost zbranega materiala in kakovost recikliranih materialov, s čimer se bodo ponudile priložnosti za industrijo recikliranja in trg za reciklirane materiale.
- (21) Kot je Sodišče že večkrat odločilo, bi bila načelna izključitev možnosti sklicevanja na obveznost, uvedeno z Direktivo, s strani zadevnih oseb nezdržljiva z zavezujočim učinkom, ki ga tretji odstavek člena 288 Pogodbe pripisuje Direktivi. Ta utemeljitev velja zlasti v zvezi z Direktivo, v kateri je eden od ciljev varovati okolje pred škodljivimi vplivi morskih odpadkov. Zato bi morali imeti člani zadevne javnosti v skladu z Aarhuško konvencijo o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah dostop do pravnega varstva, da bi prispevali k varovanju pravice živeti v okolju, ki je primerno za osebno zdravje in dobro počutje. Poleg tega bi morale imeti osebe, če so v velikem številu „množično oškodovane“, zaradi enakih nezakonitih ravnanj, povezanih s kršitvijo pravic, ki jih zagotavlja ta direktiva, možnost, da uporabijo mehanizme kolektivnih pravnih sredstev, če so države članice take mehanizme vzpostavile v skladu s Priporočilom Komisije 2013/396/EU⁴⁷.
- (22) Komisija bi morala v skladu z odstavkom 22 Medinstitucionalnega sporazuma med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo o boljši pripravi zakonodaje z dne 13. aprila 2016⁴⁸ opraviti oceno te direktive. Taka ocena bi morala temeljiti na pridobljenih izkušnjah ter podatkih, zbranih med izvajanjem te direktive, in podatkih, zbranih v skladu z Direktivo 2008/56/ES ali Direktivo 2008/98/ES. Ocena bi morala zagotoviti podlago za oceno možnih nadaljnjih ukrepov in oceno, ali je treba ob upoštevanju spremljanja morskih odpadkov v Uniji pregledati Prilogo s seznamom plastičnih proizvodov za enkratno uporabo. Pri oceni bi bilo treba tudi upoštevati, ali medtem doseženi znanstveni in tehnični napredek, vključno z razvojem biološko razgradljivih materialov in oblikovanjem meril ali standarda za biološko razgradljivost plastike v morskem okolju, kot je predvideno v evropski strategiji za plastiko, omogoča določitev standarda za biološko razgradnjo nekaterih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo v morskem okolju. Tak standard bi vključeval standard za preverjanje, ali bi se plastika, kot rezultat fizikalne in biološke razgradnje v morskem okolju, v celoti razgradila na ogljikov dioksid (CO₂), biomaso in vodo v dovolj kratkem času, da plastika ne bi škodila morskim organizmom in se začela kopičiti v okolju. V takem primeru bi bilo mogoče plastične proizvode za enkratno uporabo, ki izpolnjujejo tak standard, izvzeti iz prepovedi dajanja na trg. Čeprav evropska strategija za plastiko že

⁴⁷ Priporočilo Komisije z dne 11. junija 2013 o skupnih načelih za mehanizme kolektivnih opustitvenih in odškodninskih tožb v državah članicah v zvezi s kršitvami pravic iz prava Unije (UL L 201, 26.7.2013, str. 60).

⁴⁸ UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

predvideva ukrepe na tem področju, pa priznava tudi izzive v zvezi z določanjem regulativnega okvira za plastiko, ki je biološko razgradljiva, zaradi različnih pogojev v morjih.

- (23) Države članice bi morale sprejeti pravila o kaznih, ki se uporabljajo za kršenje določb te direktive, in zagotoviti njihovo izvajanje. Kazni bi morale biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.
- (24) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja te direktive bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila v zvezi z metodologijo za izračun letne porabe plastičnih proizvodov za enkratno uporabo, za katere so bili določeni cilji glede zmanjšanja porabe, specifikacijami za oznako, ki se pritrdi na nekatere plastične proizvode za enkratno uporabo, in obliko informacij o izvajanju te direktive, ki jih morajo zagotoviti države članice in zbrati Evropska agencija za okolje. Navedena pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁹.
- (25) Ker države članice ciljev te direktive, tj. preprečevanja in zmanjšanja vpliva nekaterih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo in ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko, na okolje ter spodbujanja prehoda na krožno gospodarstvo, vključno s spodbujanjem inovativnih poslovnih modelov, proizvodov in materialov, s čimer se tudi prispeva k učinkovitemu delovanju notranjega trga, ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov ukrepa lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev –

⁴⁹ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Cilji

Cilj te direktive je preprečiti in zmanjšati vpliv nekaterih plastičnih proizvodov na okolje, zlasti vodno okolje, in zdravje ljudi ter spodbujati prehod na krožno gospodarstvo z inovativnimi poslovnimi modeli, proizvodi in materiali ter s tem tudi prispevati k učinkovitemu delovanju notranjega trga.

Člen 2

Področje uporabe

Ta direktiva se uporablja za plastične proizvode za enkratno uporabo, navedene v Prilogi, in ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko.

Člen 3

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „plastika“ pomeni material, ki vsebuje polimer v smislu člena 3(5) Uredbe (ES) št. 1907/2006, ki se mu lahko dodajo aditivi ali druge snovi ter se lahko uporablja kot glavna strukturna komponenta končnih proizvodov, razen naravnih polimerov, ki niso kemično modificirani;
- (2) „plastični proizvod za enkratno uporabo“ pomeni proizvod, ki je v celoti ali delno izdelan iz plastike ter ni zasnovan, oblikovan ali dan na trg, da bi v svojem življenjskem ciklu opravil več poti ali kroženj z njegovo vrnitvijo proizvajalcu za ponovno polnjenje ali ponovno uporabo za isti namen, za katerega je bil zasnovan;
- (3) „ribolovno orodje“ pomeni kateri koli predmet ali del opreme, ki se uporablja v ribištvu in akvakulturi za iskanje ali lovljenje morskih bioloških virov ali ki plava na morski gladini in se uporablja za privabljanje in lovljenje takih morskih bioloških virov;
- (4) „odpadno ribolovno orodje“ pomeni katero koli ribolovno orodje, ki je vključeno v opredelitev odpadkov iz Direktive 2008/98/ES, vključno z vsemi ločenimi sestavnimi deli, snovmi ali materiali, ki so bili del takega ribolovnega orodja ali pritrjeni nanj, ko je bilo zavrženo;
- (5) „dajanje na trg“ pomeni prvo dajanje proizvoda na voljo na trgu Unije;
- (6) „dajanje na voljo na trgu“ pomeni vsako dobavo proizvoda za distribucijo, porabo ali uporabo na trgu Unije v okviru gospodarske dejavnosti v zameno za plačilo ali brezplačno;
- (7) „harmonizirani standard“ pomeni harmonizirani standard, kot je opredeljen v členu 2(1)(c) Uredbe (EU) št. 1025/2012;
- (8) „odpadki“ pomeni odpadke, kot so opredeljeni v členu 3(1) Direktive 2008/98/ES;
- (9) „shema razširjene odgovornosti proizvajalca“ pomeni shemo razširjene odgovornosti proizvajalca, kot je opredeljena v členu 3(21) Direktive 2008/98/ES;

- (10) „proizvajalec“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki ne glede na uporabljenno prodajno tehniko, vključno s pogodbo, sklenjeno na daljavo, v smislu Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011⁵⁰, daje na trg plastične proizvode za enkratno uporabo in ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko, razen oseb, ki izvajajo ribolovne dejavnosti, kot so opredeljene v členu 4(28) Uredbe (ES) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta⁵¹;
- (11) „zbiranje“ pomeni zbiranje, kot je opredeljeno v členu 3(10) Direktive 2008/98/ES;
- (12) „obdelava“ pomeni obdelavo, kot je opredeljena v členu 3(14) Direktive 2008/98/ES;
- (13) „embalaža“ pomeni embalažo, kot je opredeljena v členu 3(1) Direktive 94/62/ES;
- (14) „pristaniške sprejemne zmogljivosti“ pomenijo pristaniške sprejemne zmogljivosti, kot so opredeljene v členu 2(e) Direktive 2000/59/ES.

Člen 4

Zmanjšanje porabe

1. Države članice do [šest let po roku za prenos te direktive] sprejmejo potrebne ukrepe za doseg znatnega zmanjšanja porabe plastičnih proizvodov za enkratno uporabo iz dela A Priloge na svojem ozemlju.

Taki ukrepi lahko vključujejo nacionalne cilje glede zmanjšanja porabe, ukrepe, ki zagotavljajo, da se končnemu potrošniku na prodajnem mestu dajo na voljo alternativni proizvodi za ponovno uporabo, in ekonomske instrumente, kot je zagotavljanje, da se plastični proizvodi za enkratno uporabo končnemu potrošniku ne ponujajo brezplačno na prodajnem mestu. Navedeni ukrepi se lahko razlikujejo glede na vpliv na okolje, ki ga imajo proizvodi iz prvega pododstavka.

2. Komisija lahko sprejme izvedbeni akt, ki določa metodologijo za izračun in preverjanje znatnega zmanjšanja porabe plastičnih proizvodov za enkratno uporabo iz odstavka 1. Tak izvedbeni akt se sprejme v skladu s postopkom pregleda iz člena 16(2).

Člen 5

Omejitve pri dajanju na trg

Države članice prepovejo dajanje plastičnih proizvodov za enkratno uporabo iz dela B Priloge na trg.

Člen 6

Zahteve za proizvode

⁵⁰ Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 304, 22.11.2011, str. 64).

⁵¹ Uredba (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ribiški politiki in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1954/2003 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 2371/2002 in (ES) št. 639/2004 ter Sklepa Sveta 2004/585/ES (UL L 354, 28.12.2013, str. 22).

1. Države članice zagotovijo, da se lahko plastični proizvodi za enkratno uporabo, ki so navedeni v delu C Priloge in imajo pokrovčke in zamaške, katerih velik del je izdelan iz plastike, dajo na trg le, če pokrovčki in zamaški med fazo predvidene uporabe proizvoda ostanejo pritrjeni na vsebnik.
2. Za namene tega člena velja, da kovinski pokrovčki ali zamaški s tesnilom iz plastike ne štejejo kot pokrovčki in zamaški, katerih velik del je izdelan iz plastike.
3. Komisija od evropskih organizacij za standardizacijo zahteva, da oblikujejo harmonizirane standarde v zvezi z zahtevo iz odstavka 1.
4. Za vsebnike za pijačo iz odstavka 1, ki so skladni s takimi standardi ali njihovimi deli, se šteje, da od datuma objave harmoniziranih standardov iz odstavka 3 v *Uradnem listu Evropske unije* izpolnjujejo zahtevo, zajeto v takih standardih ali njihovih delih in določeno v odstavku 1.

Člen 7

Zahteve za označevanje

1. Države članice zagotovijo, da ima vsak plastični proizvod za enkratno uporabo iz dela D Priloge, ki je dan na trg, vidno, jasno čitljivo in neizbrisno oznako, ki potrošnike obvešča o vsaj enem od naslednjega:
 - (a) ustreznih možnosti odstranjevanja odpadkov za proizvod ali načinov odstranjevanja odpadkov, ki se jim je treba izogibati za zadevni proizvod;
 - (b) negativnih vplivih smetenja ali drugem neustreznem odstranjevanju odpadkov za proizvode ali
 - (c) prisotnosti plastike v proizvodu.
2. Komisija ... [12 mesecev pred rokom za prenos te direktive] sprejme izvedbeni akt, ki določa specifikacije za oznako iz odstavka 1. Tak izvedbeni akt se sprejme v skladu s postopkom pregleda iz člena 16(2).

Člen 8

Razširjena odgovornost proizvajalca

1. Države članice zagotovijo, da se v skladu z določbami o razširjeni odgovornosti proizvajalca iz Direktive 2008/98/ES sheme razširjene odgovornosti proizvajalca vzpostavijo za vse plastične proizvode za enkratno uporabo iz dela E Priloge, ki so dani na trg Unije.
2. Kar zadeva sheme, vzpostavljene v skladu z odstavkom 1, države članice zagotovijo, da proizvajalci plastičnih proizvodov za enkratno uporabo iz dela E Priloge krijejo stroške zbiranja odpadkov, ki vsebujejo take plastične proizvode za enkratno uporabo, ter njihovega poznejšega prevoza in obdelave, vključno s stroški odstranjevanja odpadkov in stroški ukrepov ozaveščanja iz člena 10, povezanih z zadevnimi proizvodi.

Za plastične proizvode za enkratno uporabo, ki so embalaža, zahteve iz tega odstavka dopolnjujejo zahteve v zvezi s shemami razširjene odgovornosti proizvajalca iz Direktive 94/62/EGS in Direktive 2008/98/ES.

3. Države članice zagotovijo, da se v skladu z določbami o razširjeni odgovornosti proizvajalca iz Direktive 2008/98/ES sheme razširjene odgovornosti proizvajalca vzpostavijo za ribolovno orodje, ki vsebuje plastiko in ki je dano na trg Unije.
4. Kar zadeva sheme, vzpostavljene v skladu z odstavkom 3, države članice zagotovijo, da proizvajalci ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko, krijejo stroške zbiranja odpadnega ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko in je bilo v skladu z zakonodajo Unije o pristaniških sprejemnih zmogljivostih oddano v ustrezne pristaniške sprejemne zmogljivosti ali druge enakovredne sisteme zbiranja, ki so zunaj področja uporabe zakonodaje Unije o pristaniških sprejemnih zmogljivostih ter poznejšem prevozu in obdelavi. Proizvajalci krijejo tudi stroške ukrepov ozaveščanja iz člena 10 v zvezi z ribolovnim orodjem, ki vsebuje plastiko.

Zahteve iz tega odstavka dopolnjujejo zahteve, ki se v zakonodaji Unije o pristaniških sprejemnih zmogljivostih uporabljajo za odpadke iz ribiških plovil.

Člen 9

Ločeno zbiranje

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da bo do leta 2025 ločeno zbranih 90 %, po teži, odpadnih plastičnih proizvodov za enkratno uporabo iz dela F Priloge, danih na trg v določenem letu. Za doseg navedenega cilja lahko države članice med drugim:

- (a) vzpostavijo sheme kavcije ali
- (b) določijo cilje glede ločenega zbiranja za ustrezne sheme razširjene odgovornosti proizvajalca.

Člen 10

Ukrepi ozaveščanja

Države članice sprejmejo ukrepe za obveščanje potrošnikov plastičnih proizvodov za enkratno uporabo iz dela G Priloge in ribolovnega orodja, ki vsebuje plastiko, o naslednjem:

- (a) razpoložljivih sistemih za ponovno uporabo in možnostih ravnanja z odpadki za tiste proizvode in ribolovno orodje, ki vsebujejo plastiko, ter o dobrih praksah na področju ustreznega ravnanja z odpadki v skladu s členom 13 Direktive 2008/98/ES;
- (b) vplivu smetenja in drugega neustreznega odstranjevanja odpadkov za tiste proizvode in ribolovno orodje, ki vsebujejo plastiko, na okolje in zlasti morsko okolje.

Člen 11

Usklajevanje ukrepov

Vsaka država članica zagotovi, da so ukrepi, sprejeti za prenos in izvajanje te direktive, sestavni del njenih programov ukrepov, vzpostavljenih v skladu s členom 13 Direktive 2008/56/ES za tiste države članice, ki imajo morske vode, programov ukrepov, vzpostavljenih v skladu s členom 11 Direktive 2000/60/ES, programov za ravnanje z odpadki in preprečevanje njihovega nastajanja, vzpostavljenih v skladu s členoma 28 in 29 Direktive 2008/98/ES, ter načrtov za sprejem odpadkov in ravnanje z njimi, vzpostavljenih v skladu s pravom Unije za ravnanje z odpadki z ladij, ter skladni s temi programi in načrti.

Ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za prenos in izvajanje členov od 4 do 9, so skladni z živilsko zakonodajo Unije, s čimer se zagotovi, da higiena živil in varnost hrane nista ogroženi.

Člen 12

Dostop do pravnega varstva

1. Države članice v skladu z nacionalno zakonodajo ali prakso fizičnim ali pravnim osebam ali njihovim združenjem, organizacijam ali skupinam zagotovijo dostop do revizijskega postopka pred sodiščem ali drugim neodvisnim in nepristranskim organom, vzpostavljenim z zakonom, da izpodbijajo vsebinsko ali postopkovno zakonitost odločitev, dejanj ali opustitev, povezanih z izvajanjem členov 5, 6, 7 in 8, če je izpolnjen eden od naslednjih pogojev:
 - (a) če imajo zadosten interes;
 - (b) če uveljavljajo kršeno pravico, kadar jo upravno postopkovno pravo zadevne države članice zahteva kot predpogoj.
2. Države članice določijo, na kateri stopnji se lahko izpodbijajo odločitve, dejanja ali opustitve.
3. Države članice skladno s ciljem omogočiti zadevni javnosti dostop do sodišč določijo, kaj predstavlja zadosten interes in kršitev pravice.

S tem ciljem se interes katere koli nevladne organizacije, ki spodbuja varstvo okolja in izpolnjuje zahteve v okviru nacionalnega prava, šteje za zadosten za namene odstavka 1(a).

Za take organizacije se šteje, da imajo pravice, ki so lahko kršene za namene odstavka 1(b).
4. Odstavki 1, 2 in 3 ne izključujejo možnosti postopka predhodne revizije upravnega organa in ne vplivajo na zahtevo izčrpanja upravnih revizijskih postopkov pred prizivom k sodnim revizijskim postopkom, kjer taka zahteva obstaja po nacionalnem pravu.
5. Vsak tak revizijski postopek iz odstavkov 1 in 4 je pošten, nepristranski, pravočasen in ne pretirano drag.
6. Države članice zagotovijo, da so javnosti dostopni podatki o dostopu do upravnih in sodnih revizijskih postopkov.

Člen 13

Informacije o spremljanju izvajanja

1. Države članice brez poseganja v Direktivo 2003/4/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁵² ter Direktivo 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁵³ ob pomoči Evropske agencije za okolje vzpostavijo zbirko podatkov, ki vsebuje:

⁵² Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2003/4/ES 28. januarja 2003 o dostopu javnosti do informacij o okolju in o razveljavitvi Direktive Sveta 90/313/EGS (UL L 41, 14.2.2003, str. 26).

⁵³ Direktiva 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2007 o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti (INSPIRE) (UL L 108, 25.4.2007, str. 1).

(a) podatke o plastičnih proizvodih za enkratno uporabo iz dela A Priloge, ki so bili vsako leto dani na trg Unije, za prikaz zmanjšanja porabe v skladu s členom 4(1);

(b) informacije o ukrepih, ki so jih države članice sprejele za namene člena 4(1).

Podatki iz točke (a) prvega pododstavka se vsako leto posodobijo v 12 mesecih po koncu referenčnega leta, za katero so bili zbrani. Kadar je to mogoče, se za predstavitev navedenih zbirk podatkov uporabljajo storitve v zvezi s prostorskimi podatki, kot so opredeljene v členu 3(4) Direktive 2007/2/ES.

2. Države članice zagotovijo, da imata Komisija in Evropska agencija za okolje dostop do zbirk podatkov, vzpostavljenih v skladu z odstavkom 1.
3. Evropska agencija za okolje objavi in redno posodablja pregled za celotno Unijo na podlagi podatkov, ki jih zberejo države članice. Pregled za celotno Unijo po potrebi vključuje kazalnike učinkov, rezultatov in vplivov te direktive, zemljevide pregleda za celotno Unijo in poročila o pregledu posameznih držav članic.
4. Komisija lahko sprejme izvedbene akte, s katerimi določi obliko zbirke podatkov, informacij in podatkov iz odstavka 1. Taki izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 16(2).

Člen 14

Kazni

Države članice določijo pravila o kaznih za kršitve nacionalnih predpisov, sprejetih v skladu s to direktivo, in sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev njihovega izvajanja. Te kazni so učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Države članice do ... [*dve leti po začetku veljavnosti te direktive*] Komisijo obvestijo o navedenih pravilih in ukrepih ter o morebitnih poznejših spremembah, ki vplivajo nanje.

Člen 15

Ocena in pregled

1. Komisija do ... [*šest mesecev po roku za prenos te direktive*] oceni to direktivo. Ocena temelji na informacijah, ki so na voljo v skladu s členom 13. Države članice Komisiji predložijo morebitne dodatne informacije, potrebne za oceno in pripravo poročila iz člena 2.
2. Komisija poročilo o glavnih ugotovitvah ocene, izvedene v skladu z odstavkom 1, predloži Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru.
3. V navedenem poročilu je navedeno, ali:
 - (a) je treba pregledati Prilogo s seznamom plastičnih proizvodov za enkratno uporabo;
 - (b) ali je mogoče določiti zavezujoče kvantitativne cilje Unije za zmanjšanje porabe zlasti plastičnih proizvodov za enkratno uporabo iz dela A Priloge;
 - (c) je bil dosežen zadosten znanstveni in tehnični napredek ter ali so bila oblikovana merila ali standard za biološko razgradljivost v morskem okolju, ki se uporabljajo za plastične proizvode za enkratno uporabo, ki spadajo v področje uporabe te direktive, in ali so bili razviti njihovi nadomestki za

enkratno uporabo, da se določi, za katere proizvode niso več potrebne omejitve za dajanje na trg, kjer je to ustrezno.

Člen 16

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor, ustanovljen s členom 39 Direktive 2008/98/ES. Navedeni odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.

Člen 17

Prenos

1. Države članice do ... [*dve leti po začetku veljavnosti te direktive*] sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.
Vendar države članice od ... [*dve leti po začetku veljavnosti te direktive*] uporabljajo ukrepe, potrebne za uskladitev s členoma 5 in 7(1), od ... [*tri leta po začetku veljavnosti te direktive*] pa ukrepe, potrebne za uskladitev s členom 6(1).
Države članice se v sprejetih predpisih iz tega odstavka sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.
2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 18

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 19

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
Predsednik

Za Svet
Predsednik